

Sonja Uosukainen

SINULLE, KUUKAUSIMAKSULLA
Virtuaalinen seksiyö, emotionaalinen työ ja affektit OnlyFans -
sisällöntuottajien kokemuksissa

TIIVISTELMÄ

Sonja Uosukainen: Sinulle, kuukausimaksulla: Virtuaalinen seksityö, emotionaalinen työ ja affektit OnlyFans -sisällöntuottajien kokemuksissa
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Yhteiskuntatutkimus
Tammikuu 2021

Tutkielma käsittelee eroottiseen sisältöön keskittyneiden sisällöntuottajien tekemää virtuaalista seksityötä OnlyFans.com -nettisivustolla. Tutkielman kiinnostuksenkohteena ovat emootiot ja affektit, ja niiden näkyminen sisällöntuottajan ja tilaajan välisessä vuorovaikutuksessa, sekä OnlyFans -sisällöntuottajien kokemukset virtuaalisen seksityön tekoon liittyen. Tutkielman aineistona on viidestä OnlyFans -sisällöntuottajan haastattelusta koostuva aineisto, joka on kerätty syksyllä 2021, ja menetelmänä teoreettisesti informoitu sisällönanalyysi. Tutkielman tavoitteena on tuottaa lisää tietoa nopeasti suuren suosion saavuttaneesta OnlyFans -sisällöntuottajuudesta yhtenä alustatalouden ansaintamallina, ja liittää tätä tietoutta osaksi laajempaa seksityön, immateriaalisen työn ja affektiivisen talouden tutkimuksen kenttää.

Teoreettisen taustan osalta tutkielma nojaa Arlie Hochschildin emotionaalisen työn käsitteeseen, Brian Massumin sekä Sara Ahmedin määritelmiin affekteista ja emootioista, sekä Maurizio Lazzaraton, Michael Hardtin ja Antonio Negrin käsitteisiin ja sovelluksiin immateriaalisesta työstä. Seksityön ja amatööripornon tutkimuksen osalta tärkeitä teorialähteitä ovat Anna Kontulan ja Susanna Paasosen teokset.

Tutkielman tuloksissa korostuvat OnlyFans -sisällöntuottajuuden luonne sekä modernina versiona perinteisestä seksityöstä, että täysin uudenlaisena esimerkkinä alustataloutta hyödyntävästä postmodernista immateriaalisesta työstä. OnlyFans -sisällöntuottajat käyttivät emotionaalisen työn strategioita kommunikoidessaan tilaajien kanssa, mutta toisaalta he pääasiallisesti kokivat työn myös sopivan hyvin heidän persoonallisuuteensa. Vuorovaikutuksen määrä tilaajien kanssa vaihteli suuresti eri sisällöntuottajien välillä, mutta vuorovaikutuksessa korostuivat asiakaspalvelurooli sekä pyrkimys tuottaa asiakkuutta synnyttäviä affekteja. OnlyFans -sisällöntuottajan työssä sekä ammennettiin omasta persoonasta, että suojeltiin henkilökohtaisen tilan rajoja nopeasti eri tilanteiden välillä soveltaen. OnlyFans -sisällöntuottajuus sijoittunee osaksi luovaa prekariaattia, sillä työ on yksityisyrittäjämäistä, työnteon määrä ei aina korreloi tienestien määrään, eikä tulevaisuuden tienesteistä ei ole varmoja lupauksia, sillä ne ovat erittäin herkässä yhteydessä moniin seikkoihin, esimerkiksi sisällöntuottajan säännölliseen aktiivisuuteen sivustolla.

Avainsanat: vuorovaikutus, persoona, emootiot, affektit, emotionaalinen työ, seksityö, immateriaalinen työ, alustatalous, amatööriporno, seksityön tutkimus, prekaari työ

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällysluettelo

Johdanto	2
2. Virtuaalisesta seksityöstä ja seksityön tutkimuksesta	3
2.1 Autenttisempi amatööriporno?.....	3
2.2 Seksityö: online ja offline.....	5
3. Teoreettinen tausta	7
3.1 Emotionaalinen työ, affektit ja emootiot tutkimuksessa.....	7
3.2 Affektitaloudesta ja immateriaalisesta työstä.....	8
4. Tutkimusaineisto ja menetelmät	10
4.1 Metodien valinnasta ja laadullisesta tutkimuksesta.....	10
4.2 Tutkimusaineisto, analyysiprosessi ja tutkimusetiikka.....	11
5. Tulokset ja analyysi	14
5.1 OnlyFans -sisällöntuottajuus suhteessa seksityöhön.....	14
5.2 Virtuaalisen seksityön erityispiirteet.....	16
5.3 Vuorovaikutus tilaajien kanssa: rajanvetoja, neuvotteluja ja symbiooseja.....	19
5.4 Emotionaalinen työ, emootiot ja affektit OnlyFansissa.....	22
5.5 Persoonalla tehtävä prekaari työ.....	26
6. Johtopäätökset ja pohdinta	30
Lähteet	34
Liitteet	36

Johdanto

”OnlyFans is the social platform revolutionizing creator and fan connections. The site is inclusive of artists and content creators from all genres and allows them to monetize their content while developing authentic relationships with their fanbase.”¹

(Lähde: www.onlyfans.com / 2021)

OnlyFans -verkkosivusto on perustettu vuonna 2016 Isossa-Britanniassa, ja se on kasvanut huomattavan isoksi ilmiöksi erittäin nopeasti. Sivusto on eräänlainen alustatalouden esimerkki, jossa OnlyFans perii 20 prosentin provision tuotoista, joita yksittäiset sisällöntuottajat tienaa myymällä sivustolle tuottamaansa sisältöä. Sivustolla pääsee siis näkemään profilin sisältöä pääasiassa vain maksamalla sisällöntuottajan määrittämän hinnan. Alustatalous on viime vuosina noussut yhä merkittävämmäksi käsitteeksi, ja sitä luonnehtii yksilöiden korostaminen talouden toimijoina yritysten tai valtioiden sijaan sekä digitaalisten alustojen käyttö yksilöiden välisen vuorovaikuttamisen organisoijana ja hallinnoijana (Lehdonvirta, Kässi, Hjorth, Barnard & Graham 2019, 569). Käyttäjien luoma sisältö onkin tullut yhä keskeisemmäksi osaksi verkossa tapahtuvaa voiton tuottamista (Paasonen 2010, 1306). Kun alustatalouden jättiläiset tahkoavat käyttäjillään yhä suurempia voittoja, ovat myös yhä useammat käyttäjät itse löytäneet sosiaalisen median mahdollistaman henkilökohtaisen jakamisen tienaan välineenä.

Moninaisesta sisällöntuottajien joukostaan huolimatta OnlyFans -sivusto on erityisesti tunnettu aikuisviihdesisällöstään, kuten eroottisista kuvista, videoista ja yksityisestä viestittelystä, ja sitä onkin kuvailtu ”aikuisten Instagramiksi” (Rouse & Salter 2021, 2). Sen viimeaikaisen suuren suosion syitä voidaan etsiä esimerkiksi sivuston sisällöntuottajalleen tarjoamasta huomattavasta autonomiasta sisältönsä ja hinnoittelunsa suhteen, tai koronapandemian erityisesti naisille aiheuttamista tulonmenetyksistä, sillä tyypillinen OnlyFans -sisällöntuottaja on kaupallisen seksin sukupuolittuneisuutta mukaillen nainen (EIGE 2021; Rouse & Salter 2021, 1; Kontula 2008, 43). Koronapandemian ensimmäisen aallon aikana alkuvuodesta 2020 OnlyFans -sivusto raportoi jopa 75% nousun uusien sisällöntuottajien rekisteröitymisessä sivustolle. (Rouse & Salter 2021, 1.) Yrittäjyyttä muistuttava, luova digitaalinen työ onkin tunnistettu erittäin nopeasti kasvavaksi työn alueeksi (Hair 2021, 197).

¹ suom: ”OnlyFans on sosiaalinen alusta, joka mullistaa sisällöntuottajan ja fanin yhteyden. Sivustolla on kaikenkattavasti taiteilijoita ja sisällöntuottajia joka genrestä, ja sivusto mahdollistaa heille heidän sisältönsä kaupallistamisen samalla kun he voivat kehittää autenttista suhdetta fanikuntaansa.”

OnlyFans on rantautunut vahvasti myös Suomeen. Aihe tulee yhä useammin vastaan sosiaalisessa mediassa: monet käyttäjät ovat lisänneet OnlyFans -sivustonsa linkin henkilökohtaiseen someprofiiliinsa, ja anonyymeissa keskustelunavauksissa kysellään tiuhaan ihmisten asenteista sekä OnlyFans -sisällöntuottajia että sisällön tilaajia kohtaan. Aihetta on toistaiseksi kuitenkin tutkittu kovin vähän ainakin Suomen osalta, joten tämän tutkielman tarkoituksena on selvittää, onko eroottista sisältöä tekevien OnlyFans -sisällöntuottajien kokemuksissa vuorovaikutuksesta tilaajien kanssa tunnistettavissa emotionaalisen työn piirteitä tai strategioita, ja sitä, pyrkivätkö he tuottamaan tilaajissaan jonkinlaisia affekteja tai emotioita, sekä kartoittaa sisällöntuottajien tunnekokemuksia OnlyFans -sisällöntuottajuudesta. Tavoitteena on tuottaa lisää tietoa räjähdysmäisen nopeasti kasvaneesta OnlyFans -ilmiöstä osana laajempia emotionaalisen työn, seksityön ja alustatalouden konteksteja. Avaan ensin amatööripornon ja seksityön tutkimuksen kenttää tutkimuskirjallisuuden avulla, jonka jälkeen erittelen tutkielman teoreettista taustakehystä. Lopuksi analysoin tutkimustulokseni viidessä erillisessä alaluvussa, sekä esitän loppupäätelmät.

2. Virtuaalisesta seksityöstä ja seksityön tutkimuksesta

OnlyFans -sisällöntuottajuuden ymmärtämiseksi ja sijoittamiseksi työn kentällä on ensin avattava aiheeseen läheisesti liittyviä teemoja. Tässä luvussa käsittelen amatööripornon, influencerseriuden ja seksityön piirteitä, joita on nostettu esiin aiemmassa tutkimuksessa.

2.1 Autenttisempi amatööriporno?

OnlyFansin eroottinen sisältö rinnastuu helposti amatööripornografiaan, joka on nettialustojen myötä kasvanut näkyvämmäksi ja suosittumaksi kuin koskaan. Siinä missä pornoalan ammattilaisten oletetaan työskentelevän rahallisten ansioiden vuoksi ja omaavan laadun takeena toimivia taitoja, liitetään amatöörien tekemään sisältöön sellaisia määreitä kuin *vapaa- aika*, *intohimo*, *rehellisyys*, sekä *aidompi ja totuudenmukaisempi esitys* (Paasonen 2010, 1302-1304). Amatööriporno ei ole kuitenkaan ainoa mediasisältö, johon edellämainitut määreet liitetään. OnlyFans -sisällöntuottajuus voitaisiin osittain rinnastaa myös someinfluensseriuteen. Influenssereiden seuraajilleen tuottamia vaikutelmia eksklusiivisesta, todenmukaisesta ja intiimistä kontaktista on tutkimuskirjallisuudessa kutsuttu termillä *kaupallinen intiimisyys*. Seuraajat ovat eräänlaisina *mikrojulkiksiksiin*

luonnehdituille influenssereille tärkeitä tienestien lähteitä mainostulojen yleisinä, joten kaupallista intiimiyttä voidaan toteuttaa esimerkiksi jakamalla omia henkilökohtaisia asioita, ja vastailemalla tai reagoimalla tykkäyksillä seuraajien viesteihin. (Abidin 2021, 5–8.)

Koska keskityn tutkielmassani eroottista virtuaalista sisältöä tekeviin sisällöntuottajiin, on aiheellista nostaa erityisen huomion kohteeksi tutkimustietoa nimenomaan virtuaalisesta seksityöstä ja amatöörien tekemästä nettipornosta. Vielä palatakseni ammattilais- ja amatööripornon jakolinjoihin, on todettava, että ne näkyvät myös työstä saatavassa palkkiossa: pornon teosta palkkaa saavat kategorisoidaan kaupallisen seksin maailmaan, jossa heidät voidaan nähdä vahvaa sosiaalista stigmaa kantavan *seksityöntekijän* määrittelyn edustajina (Paasonen 2010, 1305). Ammattilaisten ja amatöörien erottelu on alkanut tosin liikkua yhä harmaammalla alueella, sillä seksityö on viime aikoina siirtynyt yhä enemmän verkkoon, tänä päivänä usein erilaisille valmiille ja helppokäyttöisille alustoille. Internetin tarjoamat mahdollisuudet ovat sekä vähentäneet työhön liittyviä riskejä, että kasvattaneet mahdollisuuksia alalle tärkeän visuaalisen ulkomuodon esittelyyn ja mainostamiseen, mikä on tuottanut mahdollisuuksia myös tienestien suureenkin kasvattamiseen. (Cunningham & Kendall (2010, 73, 76.) Näin ollen onkin aiheellista pohtia, missä määrin perinteinen käsitys kaupallisen seksin maailmaan kuuluvista toimijoista, ammattilaisista ja amatööreistä tulee laajenemaan ja sekoittumaan tulevaisuudessa, sillä suosituimmat alustat, kuten OnlyFans perustuvat kuitenkin liiketoimintamalliin, jossa sisällön näkemisestä täytyy lähtökohtaisesti maksaa.

Affektiiviset vaikutukset nettipornon erityispiirteinä tulevat esiin pornografisia sisältöjä laajasti tutkineen Susanna Paasonen (2011, 16) ehdottamassa *resonanssin* käsitteessä, jolla hän pyrkii valottamaan pornon ja sen käyttäjien välistä liikettä. Resonanssilla Paasonen tarkoittaa yhtäältä sitä sisäistä vetovoimaa, jolla porno kykenee keskeyttämään ja häiritsemään, ja toisaalta sitä, miten pornon käyttäjät kiinnittävät itsensä pornosivustojen mediasisältöihin, ja tunnistavat näytöllä näkyviä lihallisia tuntemuksia. Resonoidakseen keskenään ihmisten ja objektien ei tarvitse olla samankaltaisia, mutta niiden on pystyttävä samaistumaan ja olemaan yhteydessä toisiinsa. (em. 2011, 16–17.) Esimerkiksi mielikuvaa amatööripornon ”autenttisuudesta” ja ”totuudenmukaisuudesta” tuotetaan ja perustetaan heiluvan kameratyöskentelyn, huonon kuvanlaadun ja valotuksen, sekä harjaantumattomien tai kömpelöiden esiintyjien varaan (em. 2011, 75). Amatööripornon tuottajien, yleisön sekä esiintyjien on myös nähty olevan dialogisessa ja yhteisiin nautintoihin liittyviin verkostoihin perustuvassa suhteessa toisiinsa (em. 2011, 84).

2000-luvulla yleistyneen käyttäjiä aktivoivan ja osallistavan amatööripornon myötä on lanseerattu jopa termi *porn 2.0*, joka tuo esiin käyttäjälähtöisen sisällöntuotannon laajan vallankumouksen myös

pornografisen ja eroottisen sisällön tuotannossa (Paasonen 2011, 66). Tässä mielessä myös OnlyFansin mahdollistama sisällöntuottajan ja tilaajan välisen helpon interaktion toimintalogiikka näyttäytyy ihanteellisena alustana resonanssin luomiseen pornografisen materiaalin tuottajan ja kuluttajan välille. OnlyFansin kaltaisia videoiden jakamisen mahdollistavia alustoja pidetäänkin paraatiesimerkkeinä affektiivisesta mediataloudesta, jossa ihanteellinen asiakas - OnlyFansin ansaintalogiikan tapauksessa tämä voisi olla joko sisällöntuottaja tai tilaaja - mielletään aktiiviseksi, tunnetasolla sitoutuneeksi ja sosiaalisesti verkostoituneeksi (em. 2011, 66; Jenkins 2006, 20). Tämänkaltaiset piirteet toistuvat enenevästi yksilöltä haluttuina ominaisuuksina myös jälkimodernin työntekijyyttä käsittelevässä kirjallisuudessa (esim. Jokinen, Venäläinen & Vähämäki 2015; Kuokkanen 2014).

2.2 Seksityö: online ja offline

Seksityö on terminä moniulotteinen ja jännitteitä sisältävä. Määrittelen tässä tutkielmassa seksityön työnä, nojaten Niina Vuolajärven (2021) erittelemiin seksityöntekijöiden, ihmisoikeusjärjestöjen ja tutkijoiden näkemyksiin. Anna Kontula on väitöskirjassaan suomalaisesta seksityöstä rajannut seksityön muista seksuaalisia palveluja sisältävistä suhteista määrittelemällä seksityön sisältävän selkeän vaihtosuhteen (Kontula 2008, 36). Vaihtosuhteella Kontula tarkoittaa tilannetta, jossa erilliset toimijat kohtaavat ja ryhtyvät keskenään jossakin määrin tavanomaisia markkinaehtoja noudattaen sopimussuhteeseen, jossa kaupan edellytyksenä on sekä tarpeet tyydyttävä käyttöarvo, että hinnasta ilmenevä vaihtoarvo (em., 274–275).

Seksityöstä työnä puhuminen siirtää sen tekijän kauemmas passiivisen objektin asemasta, lähemmäs työmarkkinoilla toimivan rationaalisen subjektin roolia, jossa hänelle on luontevaa vaatia samoja oikeuksia kuin muillekin työläisille (Kontula 2009, 4–5). Toisaalta seksityö on tutkimuskirjallisuudessa nähty osana työläisten järjestäytymisen ulkopuolella olevaa prekariaattia, millä tarkoitetaan tilapäistä työvoimaa, jonka nähdään omaavan vähäistä neuvotteluvalltaa ja suostuvan tekemään epävarmaa ja epämääräistä, usein osa-aikaisesti, matalalla palkalla ja harmaalla sektorilla tehtävää työtä. (Kontula 2009, 6). Prekaarin työn lisääntyminen on nähty erityisesti myöhäisen kapitalismin muutostilana, sen sijaan, että se olisi vain jokin työmarkkinoiden piirre (Jokinen, Venäläinen & Vähämäki 2015, 11). Onkin perustellusti esitetty, että seksityötä ei tulisi käsitellä muusta yhteiskunnasta irrallisena ilmiönä, vaan osana myöhäiskapitalistista tuotantojärjestelmää ja kulutuskulttuuria (Brents & Hausbeck 2007, 425; Kontula 2009, 2–3).

Seksityötä tekeviin liitetään perinteisesti binäärisiä asenteita, joissa seksityötä tekevä nähdään joko *uhrina* tai *voimaantuneena*. (Paasonen 2010, 1298; Vuolajärvi 2021; Kontula 2008, 17–26). Kiistat siitä, onko seksityö naisia riistävää työtä, ovat saaneet uusia sävyjä, kun entistä enemmän on peräänkuulutettu, että feministinen teko olisi seksityöntekijöiden oman valinnan kunnioittaminen. Catherine Del Monte (2021, 1) linjaa, että seksuaalista sisältöä tuottavat ovat voineet uudelleenmäärittellä ja ”lunastaa takaisin” seksityön käsitettä OnlyFansin avulla. Virtuaalisen seksityön peilaaminen ”perinteiseen” seksityöhön paljastaa häilyvät rajat, jotka koskevat sitä, mitä ylipäättään pidämme seksinä, ja siten seksityönä. Anna Kontula on linjannut, että mikäli seksiä ei myydä missään muodossa, ei voida puhua seksityöstä (Kontula 2008, 45), mikä jättää tyhjää tilaa määrittelylle siitä, mitä seksin eri muodot voivat tarkoittaa, ja hankaloittaa OnlyFansin teon yksiselitteistä määrittelyä seksityöksi. Esimerkiksi termiä *seksipalvelujen myyminen* on ehdotettu erottelun välineeksi moninaisessa seksityön ja eroottisen työn kentässä (Kontula 2008, 96).

Yhteneväisiä piirteitä virtuaalisen seksityön ja perinteisen seksityön väliltä löytyy muutamista olennaisista tekijöistä aiemmin käsitellyn seksityön sukupuolittuneisuuden lisäksi. Ensinnäkin, sekä verkossa että reaali maailmassa seksityötä tai eroottista työtä tekeviltä vaaditaan emotionaalisia, sosiaalisia ja kulttuurisia taitoja (Kontula 2008, 94, 97; Hair 2021, 205; Rouse & Salter 2021, 11–12). Seksin tai seksuaalisten sisältöjen teknisen osaamisen sijaan seksityöntekijät ovat korostaneet ammattitaitona pikemminkin herkkyyttä, kommunikaatiotaitoja ja kykyä lukea asiakkaan vuorovaikutuksesta pieniä vivahteita (Kontula 2008, 97). Tätä muistuttavaa emotionaalista työtä on havaittu tehtävän myös esimerkiksi OnlyFansia varhaisemmassa seksityöntekijöiden suosimalla virtuaalisella alustalla, Patreonissa, jonka toimintadynamiikka suosii tosin myös *parasosiaalisten suhteiden* muodostumista ja sitä hyödyntäen tehtävää työtä. Parasosiaalisella viitataan suhteeseen, joka voi olla 1) kuviteltua, 2) tarkoituksenomaisesti mediaa hyödyntävää, 3) tuntemattomaan fanimassaan yhteyttä vahvistavaa ja 4) taloudellista hyötyä tyypillisesti fanin lojaliteetin syntymisen myötä tavoittelevaa (Hair 2021, 199). Muita yhtäläisyyksiä virtuaalisen ja perinteisen seksityön välillä voidaan löytää esimerkiksi työhön liitetystä stigmasta, oman yksityisyyden suojelusta esimerkiksi nimimerkkien käytöllä, ja autonomisesta yksityisyrittäjämäisestä työn luonteesta (Kontula 2008, 63–67, 111–112, 138; Rand 2019, 41, 48).

3. Teoreettinen tausta

Tutkielmani ammentaa sosiologian, kulttuurintutkimuksen ja seksityön tutkimuksen kentistä, sekä keskusteluista jotka liittyvät myöhäisen kapitalismin työn piirteiden kehityskulkuihin. Seuraavassa avaan tutkielman kannalta keskeisiä käsitteitä, joita ovat emootiot, affektit, emotionaalinen työ ja immateriaalinen työ.

3.1 Emotionaalinen työ, affektit ja emootiot tutkimuksessa

Tunteet ja tunteiden säätely ovat keskeisessä osassa tutkielmassani. Omien tai toisten tunteiden käyttö tai hallinta esiintyy usein jälkimodernin kapitalismin työn piirteenä aihetta käsittelevässä kirjallisuudessa (ks. esim. Jokinen & Venäläinen 2015), ja tästä kontekstista juontuu myös tutkielman teoreettinen tausta. Teoreettisena viitekehyksenäni toimii Arlie Hochschildin käsite *emotionaalinen työ*, jolla tarkoitetaan työtä, jossa palkkaa vastaan vaaditaan tiettyjen tunteiden herättämistä muissa, tai omien tunteiden hallintaa tai tukahduttamista, jotta tietynlaista ulosantia voidaan ylläpitää. Emotionaalinen työ vaatii mielen ja tunteiden yhteensovittamista, ja se saattaa kuluttaa minuutemme osia, joita pidämme syvällä olevina ja kiinteinä osina yksilöllisyyttämme. (Hochschild 2003, 7.) Emotionaalisisessa työssä *omasta persoonasta* voi tulla työväline, jolla asiakkaan mielentiloihin ja palvelun kannalta suotuisaan ilmapiiriin pyritään vaikuttamaan (Väänänen & Turtiainen 2014, 283).

Se, että *yrittää* tuntea jotakin tiettyä tunnetta toimii myös emotionaalisen työn strategiana. Hochschildin erottaa näistä strategioista pintapuolisen ja syvän näyttelemisen (*surface / deep acting*), joista ensimmäisellä tarkoitetaan omien tunteiden maskeerausta ja esittämistä tilanteeseen sopivalla tavalla, ja jälkimmäisellä tunteen esittämisen helpottamista sillä, että se yritetään kokea aidosti itsestä lähtöisin olevana tilana (Hochschild 2003, 17–18, 33, 35–37.) Pintapuolinen näytteleminen voi olla vaikkapa reagoimista johonkin asiaan sosiaalisesti hyväksyttävällä tavalla riippumatta omasta mielentilasta, kun taas syvä näytteleminen vaatii suorittajaltaan intensiivisiä eläytymisen taktiikoita ja ”psyykkausta” sekä uskoa tunteeseen (Hochschild 2003, 39, 42).

Emotionaalinen työ liittyy läheisesti *emootioihin* eli tunteisiin, joiden Brian Massumi (2002, 28) tarkentaa olevan subjektiivisia sisältöjä ja kokemusten laadun sosiolingvistisiä kiinnityksiä, jotka määritellään tietystä pisteestä alkaen henkilökohtaisiksi. Emootio on sekä tunnustettua ruumiillisesti koettua *intensiteettiä*, että intensiteetin liittämistä kehityskulkuihin, jotka ovat muovanneet sanojen tarkoituksia ja merkkijärjestyksiä. Emootiot ovat kielellisesti ilmaistavissa sekä toiminnassa ja

reaktioissa, mutta myös käyttäytymisen ja merkitysten muotoutumisen taustalta. (Em.) Sara Ahmed (2004, 19) ei näe emootioita yhtä henkilökohtaisina kuin Massumi, vaan on esittänyt tunteiden olevan sosiaalisia. Emootiot syntyvät yksilössä, mutta ne ylittävät yksilön rajat toiminnassa: kun yksilö laittaa tunteensa liikkeelle kohti objekteja ja toisia ihmisiä, voivat tunteet levitä yksilön ympärille, mutta myös palata takaisin. Tätä Ahmed nimittää tunteiden *sisältä ulos* -malliksi. (Em.)

Läheinen käsite emootiolle on *affekti*, jota Massumi (2002, 27, 35) pitää selkeästi emootiosta erillisenä käsitteenä: emootioiden kuullessa henkilökohtaisen alueeseen, on affekti puolestaan eräänlainen intersubjektiivinen ilmiö, potentiaalia joka lymyää näissä yksilöiden ja asioiden välisissä kohtaamisissa. Affekti on emootioita hankalammin puettavissa sanoiksi, ja sitä on kuvailtu jonkinlaiseksi emootioiden ulkopuolelle jääväksi ruumiilliseksi ilmiöksi (Rinne, Kajander & Haanpää 2020, 8). Eeva Jokinen, Juhana Venäläinen ja Jussi Vähämäki (2015, 14, 18-23) muotoilevat affektin ruumiin ja mielen kykyä vaikuttaa ja tulla vaikutetuksi, eräänlaisena kokemuksena, joka ylittää kielellisen ja rationaalisen selittämisen, ja joka on emootiota avoimempi organismiin vaikuttava voima. Affektien voidaan nähdä toimivan myöhäisessä kapitalismissa kuten tehtaiden teollisessa kapitalismissa: sekä osana kapitalismin infrastruktuuria, että itse tätä infrastruktuuria tuottavina voimina (em.).

3.2 Affektitaloudesta ja immateriaalisesta työstä

Maurizio Lazzaraton käsite *immateriaalinen työ* on käyttökelpoinen käsite alustatalouden olemuksen ja sen lomassa tehtävän työn valottamiseksi. Immateriaalisella työllä Lazzarato viittaa erityisesti nykyisessä kapitalismissa esiintyviin ja työn muotoihin, jotka voidaan käsittää kahdesta eri näkökulmasta: ensinnäkin työnä, joka vaatii yhä enemmän informatiivisen sisällön tuottamista ja virtuaalista monisuuntaista viestintää, ja toisekseen työnä tai aktiviteettina, jota ei tavallisesti ole määritelty työksi, ja joka tuottaa ja tunnistaa hyödykkeen kulttuurista sisältöä sekä materialisoi tarpeita tuottavuuden kasvattamiseksi (Lazzarato 2006, luku 10). Lazzarato esittää, että immateriaalinen työ jää helposti näkymättömiin työn maisemassa, sillä se ei sijoitu materiaalsiin raameihin, kuten tehtaan seinien sisälle, vaan tapahtuu pikemminkin koko yhteiskunnassa, Lazzaraton sanoin ”aineettoman työn altaassa” (em.). Immateriaalisen työn piirteitä voivat olla esimerkiksi liikkuvuus, prekaarius, kommunikaation muotojen jatkuva luonti ja muokkaaminen, sekä eräänlaisen sosiaalisen pääomasuhteen tuotanto, jolla on taloudellista arvoa vain menestyessään (Lazzarato 2006, luku 10).

Immateriaalisesta työstä globaalin talouden jälkimodernisaation vetureina on tunnistettu kolme puolta. Michael Hardt ja Antonio Negri (2000, 292–293) esittävät, että teolliseen työhön liittyvän puolen lisäksi immateriaalisessa työssä 1) tuotetaan informatiivisia, kielellisiä ja kuvallisia sisältöjä, ja 2) tehdään affektiivista työtä jossa tuotetaan ja manipuloidaan affekteja ihmiskontaktissa, joko lähikontaktissa tai virtuaalisesti. Hardtin ja Negrin affektiivisen työn määrittelyn alle sopii myös aiemmin käsitelty Hochschildin emotionaalinen työ. Käytännössä esimerkiksi nettisivustoja pyörittävän ja videoita sinne lataavan henkilön voitaisiin nähdä toteuttavan työssään ensiksi kuvatun kaltaista immateriaalisen työn muotoa. Toisena kuvattu immateriaalisen työn muoto affektiivinen työ voisi puolestaan pitää sisällään rahallisen arvon tuottamista keinoilla, joissa henkilö brändää itseään tietyn sivun tai alustan eduksi, tai luo interaktiivista kontaktia brändin tai alustan hyväksi. (Paasonen 2011, 90–92.) Lazzaratoa mukaillen, kaikkia näiden esimerkkien kaltaisia toimintoja kuten vaikkapa chattailua ei ole välttämättä tunnistettu työksi, mutta niitä on pidettävä työnä siinä mielessä, että ne ovat olennaisia ja tärkeitä rahallisen arvon tuottajia sosiaalisen median sivuilla sekä online - yhteisöissä (Paasonen 2011, 92).

Jälkimodernin kapitalismin on sanottu hyödyntävän emotioihin liittyvää ja affektiivista potentiaalia yhä enenevässä määrin taloudellisen arvon luonnissa (esim. Jokinen, Venäläinen & Vähämäki 2015, 15, 17; Illouz 2007, 66). Tunteiden oikeanlaiseen käyttämiseen ja julkituontiin kiinnitetty *tunneälyn* käsite on kasvanut rekrytointiprosesseissa arvostetusta ominaisuudesta taloudellisen arvontuotannon välineeksi. Tunneälyllä tai *emotionaalisella kompetenssilla* tarkoitetaan sosiaalisen älykkyyden tyyppiä, joka sisältää kyvyn tarkkailla ja ohjailla omia ja toisten tunteita herkkävaistoisesti (Illouz 2007, 64, 66, 67.) Tunneälyn sisältämän taloudellisen potentiaalin merkityksen kasvu myötäilee kehitystä, jossa ihmisten kulutus on siirtynyt yhä enemmän tavaroista palveluihin ja kokemuksiin, joilla tavoitellaan viihtymistä. *Disneyization* - käsite valottaa kehityskulkuja, jotka koskevat yhä useampaa palvelu- tai viihdealan toimijaa: työn performatiivinen luonne, tekijänoikeuksilla leimattu kulutustavara, ja tietyn teeman liittäminen palveluun ovat kaikki disneyisaation piirteitä (Bryman 2004, 16, 2.) OnlyFans -sivuston ulkoasussa ja viestinnässä on nähtävissä kaikkia näitä elementtejä: sivusto ja useat mallit tiedottavat sisältönsä tekijänoikeuksista näyttävästi, sisällöntuottajat mainostavat sivustoaan tietyillä valikoiduilla elementeillä, ja törmäsin ilmiöön tutustuessani myös OnlyFans -malleihin jotka olivat teettäneet itsestään brändättyä fanitavaraa.

4. Tutkimusaineisto ja menetelmät

Olen tutkielmaa tehdessäni tehnyt lukuisia metodologisia valintoja, ja asemoitumisia tiettyihin tutkimusperinteisiin. Tässä luvussa avaan näitä valintoja ja asemointeja, sekä esittelen tutkimusaineiston.

4.1 Metodin valinnasta ja laadullisesta tutkimuksesta

Toteutin aineiston hankinnan haastatteluilla saadakseni suoraa tietoa sisällöntuottajien kokemuksista, ja tutkimusmetodinani aineiston analyysiin toimii teoreettisesti informoitu haastatteluaineiston sisällönanalyysi (ks. esim Käyhkö 2014). Sisällönanalyysi sijoittuu tässä tutkielmassa laadullisten tutkimusmenetelmien perinteeseen, joka Pertti Alasuutarin (2011, 24–25) mukaan analysoi kulttuuria, ja pyrkii selittämään merkityksellistä toimintaa. Ruusuvuori, Nikander ja Hyvärinen (2010, 16) puolestaan linjaavat, että laadullisen tutkimuksen ideana on ”löytää aineistosta jotkakin uutta ja ennen havaitsematonta, uusia jäsenyksiä ja uusia merkityksiä, ennen kuvailemattomia tapoja ymmärtää ympäröivää inhimillistä todellisuutta.” Tämän laadullisen tutkielman tavoitteena on siis ymmärtää ja muodostaa kuvaa ilmiöstä, ei yleistää tai kvantifioida.

Merkityksen käsite on empiirisen sosiologian tutkimusperinteessä tavallisesti liitetty eri objekteihin tai toimintoihin liittyvään symboliikkaan (Alasuutari 2011, 58–60). On myös korostettu, että todellisuus itse asiassa näyttäytyy ihmiselle merkitysvälitteisesti, sen kautta millainen käytäntösuhde ihmisillä on maailmaan, eli millä tavoin he tuottavat välttämättömyydet ja elämän edellytykset (em., 60). Näin laajasti ymmärrettynä merkityksen tutkiminen sosiologiassa on mielekästä mitä moninaisimpien ilmiöiden tutkimisessa ja ymmärtämisessä. Tämän tutkielman tapauksessa ilmeisimpiä merkityksiä tuottavia tekijöitä löytyy ainakin OnlyFans -palvelussa toimimisen 1) mahdollisuudesta tienata rahaa 2) mahdollisuudesta saavuttaa yhteyttä toisiin ihmisiin 3) mahdollisuudesta täyttää tarpeita. Tutkielmani ammentaa myös kulttuurintutkimuksen perinteestä, jossa Alasuutarin (2011, 25) mukaan kulttuuri ja merkitysjärjestelmät ovat erottamattomasti sidoksissa kysymyksiin vallasta ja politiikasta.

Sisällönanalyysiä menetelmänä voidaan pitää eräänlaisena yleistyökaluna laadullisen tutkimuksen teossa, ja sitä pidetään soveltuvana kirjoitettujen, suullisten ja visuaalisten aineistojen analyysiin (Salo 2015, 166, 169). Termi toimii kuitenkin enemmän eräänlaisena kattokäsitteenä metodeille, joissa aineistoa luokitellaan, listataan ja uudelleenryhmitellään eli *koodataan* analyysin tekoa varten

(Ruusuvuori 2010, 19). Aineiston luokittelu eri ryhmiin ei siis tuota vielä valmista tutkimustulosta luetteloitavaksi, vaan pikemminkin järjestää aineiston hallittavampaan muotoon syvällisempää tarkastelua varten (em.; Salo 2015, 166). Teoreettisesti informoidulla sisällönanalyysillä tarkoitan analyysitapaa, jossa etsin aineistosta toistuvuuksia ryhmittelemällä sitä erilaisten teemojen tai koodien alle, jotka puolestaan olen johtanut tutkielman teoriataustasta. Ulla-Maija Salo kuvailee teoriaohjautunutta sisällönanalyysia ”ajatteluksi teorian kanssa”, ja linjaa, että tässä metodissa analyysi tapahtuu jatkuvasti ja kaikkialla (Salo 2015, 181-182). Allekirjoitan tämän havainnon myös omassa työskentelyssäni.

4.2 Tutkimusaineisto, analyysiprosessi ja tutkimusetiikka

Aineistoni koostuu viidestä 35-65 minuutin kestoisesta OnlyFans -sisällöntuottajan haastattelusta, jotka toteutin joko Zoom-videopuhelun välityksellä tai kasvotusten haastattelemalla. Haastattelut olivat kahdenkeskisiä tilanteita, joissa ei haastateltavan ja haastattelijan lisäksi ollut läsnä muita ihmisiä. Haastattelun rakenne oli puolistrukturoitu, ja se sisälsi elementtejä teemahaastattelusta, sillä pyrin kysymyksilläni pysymään vahvasti tutkimuskysymysten mukaan muotoilluilla alueilla (Hyvärinen 2017, 21–23). Tutkimuskysymyksiäni olivat:

- 1) Onko OnlyFans -sisällöntuottajien kokemuksissa vuorovaikutuksesta tilaajien kanssa tunnistettavissa emotionaalisen työn piirteitä tai strategioita, ja sitä, pyrkivätkö he tuottamaan tilaajissaan jonkinlaisia affekteja tai emootioita?
- 2) Millaisia tunnekokemuksia OnlyFans -sisällöntuottajat liittävät toimintaansa, ja miten nämä kokemukset lomittuvat seksityön piirteisiin tai laajempiin edellä kuvattuihin jälkimodernin työn piirteisiin?

Haastattelu sisälsi haastatellun omaa toimintaa OnlyFansissa kartoittavan osion, sisällöntuottajan ja tilaajan välistä vuorovaikutusta kartoittavan osion, sekä sisällöntuottajan kokemia ja tuottamia emootioita ja affekteja kartoittavan osion. Haastattelu koostui yhdeksästä laajemmasta pääkysymyksestä, joiden apuna käytin tarkentavia kysymyksiä. Rajasin haastateltavat eroottista materiaalia OnlyFans -sivustolla tekeviin naisiin, sillä tutkielmani kiinnostuksenkohde oli nimenomaan virtuaalinen seksityö, ja kyseinen ryhmä edustaa OnlyFans -sivun tyypillisintä ja suurinta sisällöntuottajien joukkoa (Rouse & Salter 2021, 1). Haastateltavien valikoitumiseen vaikutti tutkimuskysymysten kannalta mielenkiintoisen oloinen OnlyFans -profiilin esittelyteksti. Kiinnitin

huomiota teksteihin, joista oli tunnistettavissa kommunikointi tilaajien kanssa, sekä emotionaaliseen työhön liittyviä tekijöitä. Haastatteluhetkellä neljällä haastateltavalla oli OnlyFans -profiilissaan maininta viestien lähettämistä tai chattailemismahdollisuudesta tilaajien kanssa, ja kahdella haastateltavalla maininta internet -tyttöystävyydestä tai tyttöystäväkokemuksesta. Jokaisen haastateltavan profiilissa mainittiin tilaajan mahdollisuus pyytää ja saada räätälöityä *custom* -sisältöä. Haastatellut olivat haastatteluhetkellä tehneet OnlyFans -sisältöä pisimmillään reilun vuoden, ja lyhimmillään 4-5 kuukautta.

Menetelmäni litterointiin oli omiin tarpeisiini sovellettu, mutta keskusteluanalyysin litterointitavasta (Ruusu vuori 2010, 424–425) elementtejä lainaava. Litteroin aineiston sanatarkasti sisällyttäen oikeiden sanojen etsinnän, täytesanat ja puhekielen. Koska tutkielma käsittelee stigmatisoitua seksityön aihetta, pidin aiheellisena pyrkiä tuomaan tutkimuskysymysten kannalta olennaisia elementtejä, -eli haastateltavien kokemuksia ja tunteita - näkyviin kiinnittämällä jossain määrin huomiota niihin tapoihin, joilla haastateltavat toivat asioita esille. Huomioin litteroinnissa pienemmät ja isommat puheen tauot, sekä silmiinpistävimät eleet kuten pitkäkestoisen mietinnän, huokaisut ja naurun.

Analyysini nojaa Ruusu vuoren ym. (2010, 21-22) esiin nostamaan Jennifer Masonin näkemykseen haastatteluaineiston poikkiaineistollisesta koodauksesta. Poikkiaineistollisessa koodauksessa koko aineisto käydään systemaattisesti läpi, ja koodataan sekä nostetaan esiin toistuvia rakenteita ja teemoja (em.). Aloitin analyysin luokittelemalla ja jaottelemalla aineistoa teorialähtöisesti johdettujen teemojen alle. Näitä teemoja olivat keskeiset käsitteet kuten vuorovaikutus, persoona, emootiot, affektit, emotionaalinen työ, ajankäyttö, seksityö, ja työ. Tämän jälkeen tarkensin ja lisäsin luokitteluja ja loin alakategorioita (Ruusu vuori ym. 2010, 18, 25). Alakategorioiksi muodostuivat perinteisen seksityön ja OnlyFansin teon yhtymäkohdat, virtuaalisen seksityön erityispiirteet, rajanvedot ja neuvottelut, sekä symbioosit ja palkitseminen. Aineiston luokittelun jälkeen etsin yhteyksiä eri luokkien välillä, ja tällä tavoin loin ja nimesin uusia luokkia (Alasuutari 2011, 40). Analyysin päälinjoiksi muodostuivat seksityö OnlyFansissa, virtuaalisen seksityön erityispiirteet, vuorovaikutus OnlyFansissa, emotionaalinen työ, emootiot ja affektit, sekä prekaarius ja persoona. Seuraavaksi siirryin esittämään aineistolle kysymyksiä, joihin vastauksia etsimällä pyrin tuottamaan vastauksen tutkimuskysymyksiin (Moilanen & Rähä 2015, 61). Esitin aineistolle seuraavat kysymykset:

- 1) Millaista kuvausta vuorovaikutuksesta tilaajien kanssa OnlyFans -sisällöntuottajat rakentavat?
- 2) Millaisena kokemuksena OnlyFans -sisällöntuottajuus näyttäytyy sisällöntuottajien kertomuksissa ja miten se vertautuu ”perinteiseen” seksityöhön, amatööripornoon, muuhun työhön tai prekaariin työelämään?
- 3) Millaisia tunteita ja emotionaalisen työn piirteitä on havaittavissa OnlyFans -sisällöntuottajien oman toimintansa kuvauksista?
- 4) Millaista affektien ja emotioiden tuottamista ja kokemista OnlyFans -sisällöntuottajien kuvauksissa toiminnastaan on löydettävissä?

Tutkimusetiikassani nojaan antropologisesta tutkimusperinteestä peräisin olevaan *emic* -näkökulmaan, jossa korostan haastateltavieni näkökulmaa ja kokemusmaailmaa aiheeseen liittyen, ja sitä, millaisia jäsentelyjä ja erotteluja haastatellut itse puheessaan tuovat esiin (Rastas 2010, 83; Alasuutari 2011, 120–121). Pidän tätä oleellisena näkökantana, sillä seksityö ja eroottinen työ ovat myös tutkimuksen parissa usein stigmatisoiduilla tavoilla käsitelty aihe (Kontula 2008, 63). Pysin omassa tutkielmassani toimimaan siten, etten uusintaisi stigmaan liittyviä ajattelumalleja kohtelemalla haastateltaviani objekteina, vaan isommassa työelämän kentässä toimivina subjekteina, korostaen heidän omaa ääntään (Kontula 2010, 62–63). Anna Kontula (2008, 35) linjaa, että seksityöntekijöiden oman äänen kunnioittaminen, empiirisyys ja valtasuhteiden analyysi ovat tyypillisiä elementtejä seksityötutkimukselle. Tässä mielessä oma tutkielmani kunnioittaa aiemman tutkimuksen perinteitä ja sijoittuu niiden lomaan.

Eettisenä ohjenuoranani tutkielman kirjoittamisessa toimi hyvä tieteellinen käytäntö (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6-7). Olen tietoinen tutkimusaiheeni arkaluonteisuudesta, ja noudatin siksi äärimmäistä huolellisuutta tietojen käsittelyssä ja säilyttämisessä. Käsittelin aineiston anonymisoinnin ja pseudonymisoinnin keinoin haastateltavien suojelemiseksi, ja keräsin vain välttämättömät henkilötiedot, jotka omassa tutkimuksessani olivat haastateltavan sukupuoli, sekä viestintään tarvittu Instagram- nimimerkki. Pyysin haastateltaviltani kuittauksen suostumuslomakkeeseen sähköisesti Instagramin yksityisviestien kautta, jossa haastatteluistakin alun perin sovittiin, jotta haastateltavat eivät joutuneet allekirjoittamaan omalla nimellään tai nimen mahdollisesti paljastavalla sähköpostillaan, vaan saivat pysytellä sosiaalisen median nimimerkkiensä takana. Kaikki haastateltavani olivat täysi-ikäisiä, ja heitä informoitiin tutkimuksen vapaaehtoisuudesta, julkisuudesta, sekä mahdollisuudesta jättää osallistumatta. Säilytän haastattelutallenteet sekä niiden litteraatit oman tietokoneeni kovalevyllä, salasanalla suojattuna.

Tuhoan aineistot heti, kun en niitä enää tutkimuksenteon puolesta tarvitse, ottaen huomioon myös mahdollisen gradutyön aineistontarpeen.

5. Tulokset ja analyysi

Tutkielmani tuloksissa korostuu viisi isompaa linjaa, jotka erottuivat aineistosta. Tässä luvussa esittelen tutkielmani tulokset näiden viiden teeman kautta, joita ovat OnlyFans-sisällöntuottajuus suhteessa seksityöhön, virtuaalisen seksityön erityispiirteet, emotionaalinen työ, emotiot ja affektit OnlyFansissa, vuorovaikutus tilaajien kanssa: rajanvedot, neuvottelut ja symbioosit, ja persoonalla tehtävä prekaari työ.

5.1 OnlyFans -sisällöntuottajuus suhteessa seksityöhön

Perinteisesti ymmärrettyyn seksityöhön verrattuna, on virtuaalisessa ympäristössä tapahtuva ja sisällöntuottajilleen laajaa luomisen vapautta antava OnlyFansin teko harmaalla alueella liittyen seksityön kenttään. Tämän vuoksi annoin määrittelyvallan siitä, mitä OnlyFansin teko sisällöntuottajilleen on, ensisijaisesti haastateltavilleni itselleen. Kaikki haastattelemani sisällöntuottajat määrittelivät oman OnlyFansissa toimimisensa seksityöksi, ja perustelivat tämän muun muassa tilaajien seksuaalisten sisältötoiveiden toteuttamisella, seksuaalissävyyteisellä juttelemisella, kaupallisella alastomuudella, pornografisilla sisällöillä ja kohtaamallaan seksityön stigmaan liittyvillä hankaluuksilla.

”koska niinku pornoohan mä teen, ni seksialallehan se niinku käsittääkseni kuuluu kuitenkin...seki on sellanen kirjo, se seksiala”

OnlyFansin teko nähtiin seksityönä myös yksityisviesteissä vaihdetun seksuaalisen tai fetisoidun sisällön vuoksi, näytellyn sisällönteon vuoksi, sekä sen takia, että asiakkaiden koettiin hakevan sivustolta nimenomaan seksuaalista tyydytystä. Vaikka OnlyFans -sivusto on profiloitunut ”nudejen” eli alastonkuvien jakamisen alustana, on huomioitava, että yksi haastateltavista ei julkaissut ollenkaan alastonkuvia, ja toinen oli rajannut alastonkuvien kuvakulmia vähemmän suorasukaisiksi, tehden erottelua alastomuuden ja pornografisen alastomuuden välille.

”Mä koen et sellanen niinku itsensä tyydyttäminen ja et se on niinkun ees vähän näyteltyä tai tiät et se on kuvattu se tilanne niin se tekee mun mielestä niinku sen ekan askeleen (...) seksityöhön. Mut vielä enemmän tää (...) et miten sä kanssakäyt sun tilaajien kanssa, et tällä hetkellä mä vastaan ihmisten pyyntöihin, mä saatan laittaa tosi henkilökohtaisia (...) videotoituveita toteuttaa, juttelen ihmisten seksuaalisista preferensseistä, jollekin täytän niitä niin, TOTTAKAI (korottaa ääntä) se on seksityötä! Et näkisin itse meneväni tän alle”

Seksityö ymmärrettiin aineistossa kuitenkin varsin laajasti. Tämän tulkitsin vihjeenä myös seksin käsitteen laajasta käsittämisestä jos asiaa tarkastelee Kontulan (2008, 45) edellä käsitellyn moniselitteisen linjauksen valossa, jossa seksityöksi ei voitaisi luetella työtä, jossa seksiä ei myydä *missään muodossa*. Se, mitä käsitetään seksiksi, heijastuu siihen mitä käsitetään seksityöksi, eivätkä rajat ole aina tarkkoja tai selviä. Esimerkiksi videovälitteinen kontakti asiakkaaseen, jossa haastateltu näyttää itsestään asiakkaalle vain asiakkaan fetisoiman mutta ei yleisesti seksuaaliseksi käsitetyn ruumiinosan, ja tarjoaa tällä tavoin asiakkaalle väylän seksuaalisen tyydytykseen, haastaa seksityön määritelmän tiukkaa rajausta:

”ne niinkun runkkaa siellä (naurahtaa) ja mä heiluttelen mun jalkoja, ja välillä mä puhun jos ne haluaa et mä niinkun sanon niille tiettyjä asioita, ni sitte mä puhun silleen.. ja joittenkin kanssa on tosi sellasta interaktiivista et me niinku keskustellaan samalla (..)”

OnlyFansin käsittämistä seksityönä puolsi myös se seikka, että haastatellut toivat esiin OnlyFansin teon aloittamisen aikoihin esiintyneen vaikeuden puhua sisällöntuotannostaan, tai epäröinnin kutsua itseään seksityöntekijäksi. Tulkitsin tämän tarkoittavan seksityössä esiintyvän stigman tunnistamista, ja vaikeutta astua tämän stigman vaikutuspiiriin sisään, vaikka myöhemmin suurin osa haastatelluista kertoikin olevansa työstään avoimia niin lähipiirilleen, deittikumppaneilleen kuin sosiaalisen median verkostoilleen.

”sitte mä mietin et mille alustalle mä meen, niin sit mä päätin mennä Patreoniin ²ja nyt tälle jälkeenpäin ajatellen, nyt kun voin sen itselleni myöntää, niin sehän oli just sen takia koska siinä ei ollu niin vahvaa seksityön stigmaa kun OnlyFansissa (..) että mä en ollu ehkä vielä henkisesti valmis siihen että mä olen OnlyFans -sisällöntekijä..ni sit mä aattelin et no Patreon on ehkä vähä tällanen lempeempi, no siel on kaikkia kokkeja ja..tiäkkö kaikkee tämmösiä (...)”

² OnlyFansia varhaisempi sisällönjakamiseen tarkoitettu sivusto, www.patreon.com

Sekä arkisissa käytännöissä että ihmisten reaktioissa koettu stigma yhdisti myös OnlyFansin tekoa ja perinteistä seksityötä. Stigma esti tai häiritsi sujuvan maksuliikenteen hoitoa, mainostamista, sekä ihmissuhteita. Osa haastateltavista oli saanut osakseen vihaviestejä ja maalittamista, ja seksityön teko oli häirinyt tai jopa katkaissut jo olemassaolevia tai potentiaalisia ihmissuhteita. OnlyFans -alusta nähtiin olemukseltaan toisaalta vahvasti seksityöhön tai pornografiseen sisältöön yhdistetyksi eli siten stigman vaikutusalueelle siirtymisen aiheuttajaksi, mutta myös toisaalta ainoaksi tai käytännöllisimmäksi vaihtoehdoksi ottaa vastaan rahaa tehdystä työstä, sillä monelta muulta videoita ja/tai maksuliikennettä välittävältä alustalta oli saatu estot seksuaaliseksi käsitetyin sisällön vuoksi. OnlyFans -sivusto esiintyi haastateltujen kokemuksissa siten paradoksaaliseksi sekä itsensä toteuttamista mahdollistavana ja vapauttavana alustana, mutta myös ennakkoluulojen ja stigman vangitsevia leimoja tuottavana tekijänä. Itsenäisesti perinteistä seksityötä tekevien (Kontula 2008, 138) tavoin myös haastattelemani OnlyFans -sisällöntuottajat kokivat tekevänsä töitä itselleen. OnlyFansin perimä 20% suuruinen provisio sisällöstä saadusta palkkiosta näyttäytyi siis riittävän alhaisena säilyttämään työn koetun autonomisen luonteen.

5.2 Virtuaalisen seksityön erityispiirteet

OnlyFansin teko virtuaalisena seksityönä tuli esiin aineistosta useilla tavoilla, eroten perinteisestä seksityöstä. Haastateltavat tekivät OnlyFans -sisältöä sekä harrastuksenomaisesti että pääasiallisena tulonlähteenä, mitkä heijastelivat myös sivustolle käytetyn ajan ja vaivan määrää. Osa haastateltavista koki, että voisi mahdollisesti tehdä OnlyFansiin sisältöä vaikka ei saisikaan siitä rahallista korvausta, ja osa linjasi tekevänsä sisältöä palveluun vain tienatakseen rahaa. Raha kuitenkin motivoi kaikkia haastateltavia OnlyFansin tekoon haastatteluhetkellä. Haastateltujen OnlyFansin sisältö rinnastui toisilla haastatelluilla amatööripornoon, ja toisilla pysyi enemmän eroottisena mallina olon puolella, mutta rajat olivat toisinaan häilyviä, sillä joka tapauksessa materiaalia oli tehty ajatellen nimenomaan seksuaalista sisältöä tilaavaa asiakaskuntaa. Sisältöä ei välttämättä aina itse koettu stereotyyppisen pornografiseksi, vaan sille neuvoteltiin tarkentavia määreitä:

”mä oon vähä miettiny tätä porno -käsitettä, et niinkun mulle on ihan fine jos joku sanoo et tää on pornoo, koska niinku runkkumateriaaliahan tämä on, niinkun kaikki mitä mä teen tuolla, et niinkun jos se on sun määritelmä nii sit joo mä teen pornoo.. mutta mä ehkä ite kuvailisin sitä enemmän jos pitäs sanoo, nii joku soft-porno?..tai joku tämmönen (...)”

OnlyFansin teko näyttäytyi aineistossa jatkuvana video- ja kuvasisällön tuotantona, mainontana, viestittelynä, asiakaspalveluna, muidenkin somealustojen aktiivisena käyttönä mainostus- ja viestintätarkoituksiin, erilaisiin rooleihin uppoutumisena, itsensä uudelleen keksimisenä, sekä itsensä toteuttamisena ilman monen muun sosiaalisen median tiukkojen siveysnormien rajoitteita. Haastatellut kuvailivat itseään OnlyFans -sisällöntuottajiksi, mutta myös malliksi, aikuisviihdealan työntekijäksi, ja kuten aiemmin mainittua, seksityöntekijäksi. OnlyFansin teko näyttäytyi luovana, monipuolisena ja itsenäisenä työnä, johon pystyi ja sai laittaa niin paljon tai vähän aikaa ja vaivaa kuin itse halusi silloin kun halusi, ja jossa myös modernisoitiin käsityksiä eroottisesta työstä ja seksityöstä:

”Mä rakastan sitä miten OnlyFans on muuttanut myös niinku seksityön kuvan, et eka mielikuva ei välttämättä ookaan siitä niinku..no kyl sä tiiät tää mitäs tämmönen prostituoitu semmonen siniset lasit päässä liftaamassa johki autoon et sais huumeita (...) niin niinku et nyt se on sitä että modernisti Applen läppäriltä kuule niinku kotona ihanasti itestä ottamia kuvia (...)”

Palvelut, joita haastateltavat tarjosivat OnlyFansissa liittyivät paljolti kuvien ja videoiden lähettämiseen, tilaajien lähettämien alastonkuvien kommentointiin, seksuaalissävyytteiseen viestittelyyn, videopuheluihin, ja erilaisten fetissien tai muiden toiveiden toteuttamiseen mahdollisuudessa tilata kustomoitua sisältöä. Moniin palveluihin oli määritelty kiinteä hinta, esimerkiksi asiakkaan genitaalikuvan arvosteluun tai tiettyyn video- tai kuvapakettiin, mutta haastatellut veloittivat asiakkaita myös tilanteen mukaan soveltaen esimerkiksi tapauksissa, joissa asiakas uteli heiltä riittävän henkilökohtaiseksi katsottua seksuaalista yksityiskohtaa, pyrki pitkäkestoiseen seksiviestittelyyn, pyysi ylimääräisiä kuvia, tai kustomoitua sisältöä. OnlyFans-sisällöntuottajan työ sisälsi Kontulan (2008, 274–275) määrittelemän seksityöhön kuuluvan vaihtosuhteen jo pelkästään kuukausitilauksen hinnan osalta, mutta myös muiden palvelujen hinnoittelussa.

Kustomoitu sisältö korostui aineistossa haastateltujen itsensä mainostamana ja toivomana tapana tienata lisää, mutta myös erityisen vaivan aiheuttajana. Haastateltavat olivat joutuneet esimerkiksi kieltäytymään joistakin liian erikoisista tai hankalasti toteutettavissa olevista pyynnöistä, tai vastaanottaneet erittäin pitkiä ja yksityiskohtaisia selontekoja toivotusta *custom*-sisällöstä, minkä toteuttaminen ei käynytäkään käden käänteessä. Käsitin kustomoidun sisällön merkittävän roolin aineistossa OnlyFans -palvelun eräänlaisena kivijalkana, mutta myös aiemmin käsitellyn amatööripornoon liittyvän resonanssin käsitteen ilmentymänä. Custom-sisältöä tilatessaan ja kuluttaessaan OnlyFans -sivuston tilaajan oli mahdollista saada henkilökohtaisesti räätälöity

kokemus ja kokea uudenlaisen tason vetovoimaa, ja toisaalta custom-sisältöä tarjotessaan haastatelluilla oli mahdollisuus pyrkiä tienaamaan lisää tarjoamalla tilaajalle fantasioiden toteuttamisen mahdollisuuksia virtuaalisesti, ja siten kiinnittämään tilaaja itseensä ja palveluunsa. Hyvinkin henkilökohtaisia preferenssejä sisältävän custom-sisällön toivominen ja toteuttaminen tuotti mahdollisuuden yhteyteen tilaajan ja sisällöntuottajan välille, eli toisin sanoen resonoi (Paasonen 2011, 16–17), vaikka aina ”customin” tilannut ei jäänytkään pitkäaikaiseksi tilaajaksi.

”joidenki asiakkaiden kaa tulee sillee et ne tilaa customin sillee testimielessä varmaa, ja sit ne onki sillee et ai vitsi tää on hyvä, ja haluuki tilaa lisää.”

Aineistossa korostui myös haastateltujen korkeat standardit tuottamalleen sisällölle. Kuvaussessioihin saatettiin käyttää kokonaisia päiviä, niitä suunniteltiin etukäteen, ja kuvien ja videoiden laatuun kiinnitettiin huomiota. OnlyFans -sisällöntuottajat olivat eräänlaisia ”amatöörejä ammattilaisia”: kuvissa ei pyritty amatööripornon tavoin vaikutelmaan tahallisesta ”kotikutoisuudesta”, vaan pikemminkin laadukkuuteen, jota pidettiin suuresti arvossa ja jonka eteen nähtiin vaivaa. Myös ulkopuolisten kuvaajien palveluja hyödynnettiin sisällöntuotannossa. Laadun tavoittelu tuli ilmi myös siinä, että ulkonäön koettiin olevan keskeisessä roolissa OnlyFans – sisältöä tuottaessa, ja haastatellut mainitsivatkin tarpeen ja paineet näyttää hyvältä tai tuntea olonsa hyvännäköiseksi:

”jos joskus on ollut silleen vaikka hotellissa tai jotain näin ja halunnut vähän niinku parempia kuvia, ni sitten niissä menee myös, myös niinku aikaa kun on ottanut kaikkia eri asuja ja sitten vaihtaa asuja (...) noi videot joo varsinkin..tai sitten just silleen, (...) että vaikka sitten on onnistunut jossain mut sit et se ei näytä videol niin hyvältä jotenkin (...) se pitää niinku editoida tai ottaa uudestaan.”

Haastattelija:

”Ni et onks OnlyFansin tekemisessä sulle jotain semmosia puolia mitkä tuntuu raskaammalta?”

Informantti:

”Mm.. no..ehkä just se et pitää niinku koko ajan..näyttää hyvältä, ni se on semmonen että mulla on itsetunto-ongelmia muutenki just et kun meikkaan tosi paljon ni sitten must tuntuu et mun pitää aina laittautua ja laittaa sikana meikkiä ja näyttää tosi hyvältä et mä voin postaa..et mä oon kyllä sinne kerran ehkä laittanu meikittömän postauksen mut sit mul on tosi epävarma olo siitä”

Toisaalta vaivannäköä perusteltiin kuukausitilauksen hinnalla, ja aineistosta kävikin ilmi eräänlainen koettu ammattilypeys huolella tuotetusta sisällöstä tai tarjotusta palvelusta, millä tehtiin eroa

”satunnaisten tissikuvien” räpsimiseen. Tulkitsin näiden erontekojen tarkoittavan myös irtiottoa vähättelevistä mielikuvista, joita asiasta tietämättömät olivat haastateltujen kokemuksissa saattaneet liittää OnlyFansin tekoon. OnlyFansia varten kuvaaminen ei ollut yhdellekään haastateltavistani puolihuolimatonta kuvien nappailua, vaan pikemminkin ideointia ja vaivannäköä vaativia kuvaus- ja editointisessioita. Kaiken kaikkiaan, OnlyFans -sisällöntuottajan työ näyttäytyi aineistossa paraatiesimerkkinä Hardtin ja Negrin (2000, 292–293) määrittelemästä immateriaalisesta työstä sen molemmissa muodoissa. Virtuaalista seksityötä tekevä OnlyFans -sisällöntuottaja oli samanaikaisesti sekä malli, yrittäjä, valokuvaaja, seksityöntekijä, sihteeri, asiakaspalvelija sekä markkinoinnin ja viestinnän toteuttaja.

5.3 Vuorovaikutus tilaajien kanssa: rajanvetoja, neuvotteluja ja symbiooseja

OnlyFans -sisällöntuottajan ja tilaajan välisen kommunikaation määrä vaihteli aineistossa jonkin verran, sillä haastateltujen kokemusten välillä oli suuria eroja tähän kysymykseen liittyen. Osa haastatelluista nimesi tilaajien kanssa juttelun suurimmaksi osa-alueeksi OnlyFansin teossa, mutta osan kokemus vuorovaikutuksesta oli vähäisempää ja tilaajien koettiin olevan sivustolla hakemassa ensisijaisesti visuaalista sisältöä. Vuorovaikutus tilaajien kanssa näyttäytyi aineistossa sekä eniten aikaa vievänä ja työläimpänä OnlyFansin teon osa-alueena, mutta toisaalta myös vähiten aikaa vievänä ja helpoimpana osa-alueena.

Vuorovaikutus oli yleensä aina seksuaalissävytteistä tai ainakin niistä aiheista tai sisällöntuottajaa kehuvasta kommentista lähtenyttä keskustelua tai reagointia. Aineistossa korostui myös, että kuvaamiseen ja kuvien hallintaan menevä aika osattiin arvioida selkeästi, mutta viestintään tilaajien kanssa menevää aikaa oli pääsääntöisesti huomattavasti vaikeampaa yrittää arvioida. Tulkitsen ajan määrittämisen vaikeuden heijastelevan tilaajaviestinnän ääripäistä roolia aineistossa: vähäiseen viestintään ei tarvinnut käyttää myöskään paljoa aikaa ja energiaa, ja tiuhemman viestinnän taustalta löytyi usein joko suuri tilaajamäärä tai aktiivisia vakituisia tilaajia, joiden kanssa juttelu saattoi olla rentoa ja mukavaa ja siten mahdollisesti vaikeampaa raamittaa *työajaksi* joka olisi helppo nimetä ja erotella vapaa-ajasta. Tilajien enemmistö kuvailtiin kuitenkin usein hiljaisiksi, anonyymeinä pysytteleviksi katselijoiksi. Aineistossa korostui myös se seikka, että maksavat OnlyFans tilaajat koettiin pääsääntöisesti asiallisiksi ja kunnioittaviksi, mikä oli räikeässä ristiriidassa osan haastatelluista muualla netissä kokemaan asiattomaan kommentointiin.

Muutaman haastateltavan osalta tilaajien kanssa viestintä oli läikkynyt myös muille alustoille, kuten Instagramiin. Keskustellessa henkilöistä jotka tilaavat sivustoa, moni haastateltu käytti heistä myös muita kuin tilaaja-sanaa. Osa haastateltavista ei käyttänyt tilaaja -nimitystä ollenkaan. Asiakas-sana oli toistuvasti käytetty, ja sitä perusteltiin sanan ammattimaisemmalla ja henkilökohtaisemmalla kaiulla tilaaja-sanaan nähden: asiakas saattoi myös olla ensin tilaaja, mutta tilattuaan esimerkiksi custom -sisältöä hän muuttui asiakkaaksi. Myös fani-sanaa, sekä itse keksittyä hellittelynimeä käytettiin, kun oli puhe tilaajista. Vakituksilla tutuiksi käyneillä tilaajilla saattoi olla oma, heidät muista tilaajista erotteleva nimityksensä.

Vakituisten tilaajien kanssa käytävä vuorovaikutus erottui aineistossa tavallisesta tilaajan kanssa käytävästä vuorovaikutuksesta. Vakituksille tilaajille saatettiin kertoa henkilökohtaisempia asioita kuin muille tilaajille, heidän kanssaan viestintään käytettiin enemmän aikaa, ja heidän ei annettu odottaa vastauksia viesteihin. Tällaisen ”tosifanin” ja OnlyFans -sisällöntuottajan välillä vallitsi toisinaan jopa symbioottiselta vaikuttava suhde: siinä missä sisällöntuottaja sai tosifanilta säännöllistä tuloa jonka jatkuvuuteen hän saattoi jossain määrin luottaa, sai tosifani puolestaan häneltä palkitsevaa erityiskohtelua jossa hän pääsi muita tilaajia lähemmäksi sisällöntuottajaa. Tulkitsin, että tässä erityisessä kohtelussa piili eräänlainen kaksoisluonne: sen lisäksi, että vakituinen tilaaja haluttiin pitää vakituksena jatkossakin, niin hänen kanssaan keskustelu saattoi olla myös puhtaasti miellyttävää ja tuttavallista – tätä selittäisi haastatteluissa ilmennyt OnlyFansiin menevän ajankäytön jakautumisen nimeämisen vaikeus puhuttaessa tilaajien kanssa viestinnästä.

Haastattelija: *”Onks jotain tilaajia jotka on tullu tutuiks?”*

Informantti¹:

”Joo tietyt on, sellaset jotka on aktiivisii. Ne tykkää niinku laittaa välillä viestii ja tykkää kaikista julkaisuista ja tilaa customeit ja tälleen, nii kyl siin väkisinki tulee sit niinku juteltuu kaikkee (...) niinku sellanen arvostus et ku toinen arvostaa sitä mitä sä teet, ja sä arvostat et toinen tukee ja tykkää ja on mukava ja niinku tällei kunnioittaa, niin kyl siin tulee sellanen tietynlainen (...) et välil on saattanu surettaa jos joku on niinku ollu useamman kuukauden ja sit lähteny. (...)

”(...) joidenki kaa ollaan juteltu unettomista öistä vauvan kaa, ja niinku (...) asiakkaan henkilökohtasesta seksielämästä (...)”

Informantti²:

”Mm joo mul on yks semmonen (...) se osti mult pari kuvaa vaan, ja sit me vaa juteltiin ihan normaaleja asioita koska se vaikutti vaan ihan niinku mukavalta tyypiltä ja...ja sitte se aina vähän väliä laittaa mulle viestii ja sit se saattaa tilata jotain ja se seuraa mua ihan niinku mun

henkilökohtasessa IG:ssä (...) Joskus se vaan soitti mulle randomisti ja halus tyylisiin piristää mun päivää kun mulla meni huonosti niin se on ihan sillai et sen kaa voi heittää läppää välillä.”

Läheisemmän kontaktin saaminen sisällöntuottajaan vaati tilaajalta tietynlaista ymmärrystä molempien rooleista, ja näiden roolien kunnioittamista:

”sitten on tyyppjä kuten tämä yksi, mun ykkönen , niin tota..sille ei tarvii niinku mitään selitellä. Että se niinkun... tottakai mä kehun sitä ja tälleen, ja olen läsnä ja tiäkkö näin, mutta niinkun (...) ei oo mitään että (...) se ei kysyis mun numeroon minkään, tiäkkö strippishown jälkeen koska tietää että tää on nyt asiakas ja.. asiakastapaaminen (...)”

Tulkitsin, että rooleja ottamalla OnlyFans -sisällöntuottajat myös asettivat rajoja ja neuvottelivat niistä sekä itsensä ja tilaajien kanssa, sekä suojelivat ja vartioivat henkilökohtaisen aluetta. Liian henkilökohtaiseksi katsottuihin, usein seksuaalisiin kysymyksiin vastaamisesta saatettiin veloittaa tippi, tai OnlyFansin teossa ylipäätään saatettiin ottaa dominoiva tyyli, jotta omien rajojen mukavuusalueella pysyminen olisi helpompaa myös vuorovaikutuksessa.

Informantti¹: *”yleensä lähinnä mitä mult kysytään on oikee nimi, se missä mä asun - tällaset mitä mä en tietenkään jaa, ja tota.. sit niinku seksiin liittyvät mieltymykset ja kaikki (...) niistä mä oon monesti ottanu sit tippii, koska monilla se on vähän sillai kink ni se on vähän niinku tarjois palveluu täysin ilmatteeks, jos niinku lähtee hirveesti, niinkun..noihin seksijuttuihin niinku avautumaan (...) asiakkaat on tosi kovia kalasteleen ilmasta tavaraa välillä”*

Informantti²: *”yleensä tossa työssä ni mä en ota ikinä sitä alistuvan roolia, koska mä haluan niinku et.. mul on.. kontrolli (...)”*

Rajoja vedettiin ja suojeltiin myös muokkaamalla profiilitekstejä esimerkiksi viestittelyn osalta: tiivistä viestittelyä vaativille tilaajille voitiin näin osoittaa näkyvillä olevat ”palveluehdot”. Vuorovaikutusta rajattiin itselle sopivaksi myös esimerkiksi asettamalla genitaalikuvien vastaanottamiselle tai pitkäkestoiselle viestittelylle hinnat. Kuukausimaksut puolestaan toimivat eräänlaisina portinvartijoina: koska tilaajien piti maksaa, että pääsevät edes keskusteluyhteyteen sisällöntuottajien kanssa, oli vuorovaikutus jo lähtökohtaisesti kohteliaaksi koetulla tasolla maksavien tilaajien osalta. Mikäli tilaaja yritti ylittää rajan, hänen kanssaan meneteltiin omilla ehdoilla:

I = Informantti: ”(...) yks on sillee kertonut sillee selkeesti halunnut kertoa itsestään jotain kun hän lähetti mulle runkkuvideon ja tota, hän oli tota.. [poistettu litteraatista: tietyn julkisen viran maininta] uniformussa..ja sitten tota, avas sen vetskarin ja sitte otti kikkelin ulos ja leikki sillä, ja siinä oli nimi ja kaikki tää, et

H= Haastattelija: (nauraa) Noni! Hän halus kertoa

I: Hän halus kertoa tällasen [poistettu litteraatista: julkisen viran mainitseminen] että tota (...)

H: Koetsä et se odotti jotai reaktioo niinku jotain tiettyy sulta?

I: Must tuntuu..must tuntuu joo

H: Miten sä sit reagoit siihen?

I: Mä en antanu sitä reaktioo sille (nauraa)

H: Ei hänen ehdoilla

I: Ei, ei! Just näin että..en sitte (nauraa)”

Joiltakin osin vuorovaikutus OnlyFansissa sisällöntuottajien kokemuksissa muistutti influenssereiden ja heidän seuraajiensa välillä havaittua *parasosiaalista* suhdetta, jossa ”yleisö” vastaanottaa yksipuolisesti ihaillun kohteen valikoiman ja tarjoaman emotionaalisen sisällön ja informaation (Abidin 2021). Oman itsen näyttämistä seuraajille ja vuorovaikutusta seuraajien kanssa säänneltiin tasapainotellen henkilökohtaisten asioiden jakamisen ja henkilökohtaisten asioiden varjelemisen väliltä. Toisinaan tilaajien aktivointiin ja sitouttamiseen oli myös pyritty kyselemällä millaista sisältöä tilaajat toivoisivat, tai järjestämällä erilaisia kampanjoita tai arvontoja joissa maksullisia palveluja saattoi saada ilmaiseksi. Tilanteita hallinnoitiin herkästi reagoiden ja sujuvasti navigoiden fantasian, oman persoonan, palveluammattilaisen ja elantaan tienaavan eri roolien kudelmassa.

5.4 Emotionaalinen työ, emootiot ja affektit OnlyFansissa

Aineistosta oli tunnistettavissa selkeitä piirteitä liittyen emotionaalisen työn tekemiseen. Affektien ja emootioiden osalta tunnistin aineistosta kaksi ulottuvuutta: affekteja ja emootioita joita pyrittiin tuottamaan tilaajissa, sekä itsessä havaitut tai toivotut affektit ja emootiot. Erittelen ensin aineistosta tunnistamaani emotionaalista työtä, jonka jälkeen käsittelen näitä kahta affekteihin ja emootioihin liittyvää ulottuvuutta.

Emotionaalinen työ näkyi aineistossa ilmeisimmin eräänlaisessa ”asiakaspalveluroolissa” joka omaksuttiin OnlyFansissa toimiessa. Asiakaspalvelurooli tarkoitti kaikille haastateltaville sekä

ystävällistä puhetapaa, että sitä, että omat kaikista henkilökohtaisimmat asiat ja tunteet rajattiin pois OnlyFansissa tapahtuvasta kommunikaatiosta. Haastatellut keskittyivät OnlyFansissa tuomaan esiin ensisijaisesti seksuaalista puolta persoonastaan sekä positiivisia tunteita, ja esimerkiksi omat huonot päivät tai ikävämät asiat rajattiin suurelta osin pois kommunikaatiosta. Luotetuille vakituisille tilaajille saatettiin jakaa yksityisempiäkin tunnetiloja, mutta negatiivisten tunnelmien kertomisen määrää kontrolloitiin myös näiden luottotilaajien kanssa kommunikoitaessa. Tätä asiakaspalvelumaista ystävällisyyttä ja sääntelyä perusteltiin sillä, että asiakkaat ovat maksaneet sivuston tilaamisesta, - eli ”palvelusta”. Maksaminen tarkoitti siis asiakkuutta, joka siirsi kommunikaation asiakaspalveluroolin piiriin – ja tässä piirissä pätevät tietyt kommunikaation säännöt, jossa esimerkiksi henkilökohtaisista hankaluuksista ei avauduttu. Tämä korostui erityisesti tilanteissa, joissa haastatelluilla oli myös muita sosiaalisen median profiileja joissa he saattoivat saada yhteydenottoja: näissä profiileissa raha ei vaihtanut omistajaa, joten viestintä siellä erosi viestinnästä OnlyFansissa, eikä siellä tehty emotionaalista työtä tai sensuroitu samalla tavalla omia huonompia tunnetiloja. Asiakaspalvelurooli suojasi sisällöntuottajaa, ja ohjasi tilaajaa asettamalla kommunikaation tavalle raamit.

Asiakaspalvelurooli tarkoitti myös sitä, että kukaan haastatelluista ei kokenut, että tilaajat, edes vakituiset tilaajat, yksiselitteisesti tuntuivat heidät. Haastatellut eivät kokeneet tilaajien tuntevan heitä joko ollenkaan, tai ainakaan moniulotteisella tai perustavanlaatuisella tavalla. Asiakaspalveluroolia ei kuitenkaan suoritettu omaksumalla jotakin opeteltua hahmoa, vaan haastatellut kokivat kuitenkin pääasiallisesti olevansa asiakaspalveluroolissakin oma itsensä. Tässä mielessä OnlyFansia tehdessään haastatellut tekivät emotionaalista työtä Hochschildin (2003, 33) määrittelemällä pintapuolisen näyttelyn tasolla, jossa omien tunteiden julki tuomista säänneltiin tilanteiden mukaan. Toisin sanoen, tämä sääntely tarkoitti ja edellytti myös sitä, että omista tunteista oltiin hyvin tietoisia (em.). Emotionaalisella työllä on markkina-arvo, ja sen tekemistä on katsottu opittavan käytännön asiakastilanteissa (Kontula 2008, 99–100). Aineistosta oli nähtävillä myös tätä emotionaalisen työn ulottuvuutta, sillä haastatellut tuntuivat tunnistavan tilaajien viestinnästä herkästi itseltään toivottua käytöstä, ja siten myös toteuttavan sitä, toisinaan tuottoisillakin tavoilla esimerkiksi tarjoamalla sopivassa tilanteessa maksullista lisäpalvelua. Tässä kohdin emotionaalinen työ ja affektien tuottaminen toimivat täydellisessä symbioosissa:

Informantti¹: ”No mul on varmaan niinku viiskyt (50) roolia riippuen vähän ihmisestä kelle mä juttelen ja kellekin ja mistä kukakin pitää (...)”

Informantti²: ”(...) on niitä keille mä joudun vähän vedättään.. et mä niinku vähän, vien siihen fantasiaan mitä mä nään et ne haluaa, että niinkun ”oi sä oot niin komee” ja ”voi että kun me voitais joskus olla yhdessä” ja ”oi että kun tykkään”..ja tiäkkö, vähän tämmöstä (...)”

”(...) koska sitten siinä käy vähän vahingossa silleen että kun ne runkkaa ja kiihottuu, ni sit ne on sillee.. voisiksä lähettää vähän sustaki jotai, ja sitten mä oon sillee et joo kunhan maksat et.. ja sit ne on nii..kiihottuneita et, että nii.. (nauraa) ne ei osaa ajatella ja..ne vaa joojoojoo tossa raha, anna mulle vaa jotai (...)”

Aineistossa oli myös nähtävissä jonkin verran Hochschildin kuvailemaa syvää näyttelemistä, mikä näkyi esimerkiksi tiettyjen emootioiden painottamisessa OnlyFansin teon edellytyksenä. Syvää näyttelyä kuvaa suora omien tunteiden muokkaus, tai oman mielikuvituksen käyttö eläytymisen apuvälineenä - eräänlainen ”psyykkaus” itsessä tavoiteltujen tunteiden saavuttamiseksi (Hochschild 2003, 38–39). OnlyFansia haluttiin tehdä ensisijaisesti *hyvässä filiksessä*, ja sellaisilla tavoilla, joissa itsellä oli *hyvä olo*, mikä heijastelee Anna Kontulan (2008, 185–187) tekemää huomiota seksityön teosta: Kontulan tutkimuksessa seksityötä ei koettu voivan tehdä niin sanotusti pakon edessä tai väkisin. Tulkitsin oman hyvän mielentilan suuren roolin OnlyFansin teossa olevan eräänlainen perusta tai esiaste Hochschildin syvän näyttelemisen vaatimalle eläytymiselle. Syvä näytteleminen näkyi myös omasta persoonasta ammentamisessa ja persoonan selittämisessä työroolille edulliseksi, sekä itselle esitetyistä työstä ja asiakkaista pitämisen perusteluista:

I=Informantti: ”(...) mut mä oon aika sellanen pitkäpinnanen, ja tavallaan sillee tosi laid back persoona siin mieles, et mä en otakkaa kauhee rankasti niinku sellasii mitään pikkuasioita.. et se on aika paljon mitä mä oon huomannu muiden sisällöntuottajien kaa jutellessa et se on tosi paljo sillai asennekysymys myös.

H=Haastattelija: Miten sä koet sit et mikä vois olla semmonen asia mikä on jolleki toiselle [sisällöntuottajalle] ollu ongelma mut sitte sä oot ite, et oo ottanu siit niinku pulttii?

I: Ehkä enemmän se asennoituminen, et monet varsinki nuoremmat sisällöntuottajat tuppaa tekee mikä on siis ihan inhimillistä ja ymmärrettävää et sitä jotenki kokee olevansa asiakkaan yläpuolella..mikä taas on jotenkin nurinkurista (naurahtaa).. mun mielestä, et niinku jos sä lähet siit lähtökohdasta et toi [asiakas] on joku idiootti, ja niinku.. näin..niin ei se ikinä niinku oo kauheen toimiva, koska se huokuu sit niinku koko siin toiminnassa”

Emotionaalista työtä tehtiin, jotta tilaajissa voitiin tuottaa tiettyjä affekteja. Erityisesti *hyvä olo* erottui aineistosta tilaajissa toivottuna affektina: oman OnlyFans -sivuston haluttiin olevan vierailijalle

rentoutumisen paikka, jossa he voisivat toteuttaa omia seksuaalisia tarpeitaan ja erityisesti tuntea hyvää oloa. Tässä mielessä näiden hyvän olon affektien tuottaminen myös toimi Ahmedin (2004, 19) kuvailemalla sosiaalisella, bumeranginomaisella tavalla antaen hyvää oloa myös haastatelluille takaisin esimerkiksi ihailun ja halun kohteena olemisesta syntyvänä itsetunnon tehosteena. Tämä heijasteli myös Kontulan (2008, 158) huomiota seksityöntekijöiden tavasta testata viehätysvoimaansa asiakkaisiin. Hyvän olon affektia haluttiin tuottaa monipuolisilla menetelmillä, esimerkiksi luomalla vaikutelmia erilaiset fetissit hyväksyvästä ilmapiiristä, turvallisesta ja luotettavasta keskusteluilmapiiristä, sekä kannustavasta ja läheisestä läsnäolosta. Käytännön tasolla esimerkiksi luotettavaa vaikutelmaa itsestä tuotettiin vastaamalla kaikkiin viesteihin, ja läheisen läsnäolon vaikutelmaa esimerkiksi kertomalla jossain määrin rajatusti jotain myös omasta itsestä. Tässä kohtaa on huomioitava, että kaikkien haastateltujen osalta olisi harhaanjohtavaa puhua pelkistä vaikutelmien tuottamisesta, sillä joidenkin tilaajien kanssa saatettiin olla myös kaverillisessa suhteessa pelkän asiakassuhteen lisäksi, tai OnlyFans ylipäättään saattoi toimia toisille haastatelluille vapauttavana oman aidon seksuaalisuuden ilmaisun paikkana. Lämmintä ja läheistä suhdetta pystyttiin tosin myös performoimaan lataamalla omaan persoonaan sitouttavaa affektiivista energiaa esimerkiksi hellittelynimiin, joilla kutsua tilaajia, vaikka heidän kanssaan ei olisikaan oltu erityisen läheisissä väleissä.

On ilmeistä, että haastatellut pyrkivät tuottamaan ensisijaisesti erilaisia seksuaalisia affekteja. Keinot erilaisten seksuaalisten affektien herättelemiseksi olivat pääasiallisesti OnlyFans- palvelulle tyypillisesti kuva- ja videosisältöä, joiden osalta pyrittiin sekä kuuntelemaan tarkalla korvalla tilaajien toiveita, mutta myös pitämään heidät yllättyneinä ja uteliaina keksimällä itse uusia ideoita. Myös erilaisia pelillistäviä keinoja kuten kyselyitä tai arvontoja käytettiin herättelemään seksuaalisia, henkilöön kohdistuvia affekteja:

”oliks mul just kerran semmoinen niinku leikkimielinen kisa, et jos joku arvaa mun vaikka pikkuhousujen värit oikein, et mä lähetän vaikka ilmaisen, tai jonkun semmosen exclusive eli semmoinen mikä ei ole mun seinällä mutta on vaan sille fanille, niin sille vaikka kuvan niinku pikkuhousut mun päällä tai jotain niinku..muuta tämmöistä (...) aktivoitua ihmisiä.”

OnlyFans -työskentely tuotti sisällöntuottajissa myös Massumin (2002, 28) määritelmän mukaisia sisäänpäin kääntyviä ja yksityisiä emotioita. Esimerkki tällaisesta sisäänpäin kääntyvästä emootiosta oli kuvailtu *ahdistus* siitä, että esimerkiksi tilaajien viesteihin ei oltu ehditty tai jaksettu vielä vastata tai sisältöä ei oltu tuotettu omien toiveiden mukaista määrää. Tämä emootio pysyi pitkälti sisällöntuottajan henkilökohtaisena antagonistina, kunnes se kohdattiin ja voitettiin tarttumalla töihin.

Muitakin yksityisesti mukana kulkeneita negatiivisia emootioita ja affekteja löytyi, ja ne liittyivät erityisesti tuntemuksiin OnlyFansin teon ja erityisesti sen aloittamisen raadollisuudesta. Monilla oli kokemuksia rajojen rikkomisesta ja kuvien vuotamista, tai persoonaan tai kehoon kohdistuvasta loukkaavasta arvostelusta, mikä oli erinäisten vaiheiden jälkeen lopulta johtanut eräänlaisiin itsensä hyväksymisen, voimaantumisen tai tasapainon löytymisen affekteihin, joita omassa OnlyFansin teossa sitten toteutettiin, ja myös omien rajojen asettamiseen sen suhteen millaista sisältöä oli hyvä olo julkaista. Osalla haastatelluista oli nähtävissä aivan erityistä voimaantumista ja ylpeyttä omasta työstä, mitä myös selvästi oli tarvittu, jotta rankoista kokemuksista oli päästy yli. Tulkitsin, että tämän vastoinkäymisistä ja niistä selviytymisistä valettu ”naarmuton panssari” oli aivan erityinen, samaan aikaan elintärkeä sekä voimaa antava affektien kietoutuma.

5.5 Persoonalla tehtävä prekaari työ

Haastattelukysymykseni OnlyFans -sisällöntuottajille keskittyivät erityisesti tutkimuskysymysten muotoilemalle vuorovaikutusten ja tunteiden alueelle. Aineiston analyysivaiheessa kävi kuitenkin ilmeiseksi, että aineistosta oli havaittavissa selkeä pohjavire, jonka tunnistin prekaariksi työksi. Prekaareihin elementteihin kietoutui aineistossa myös haastateltujen persoonallisuuteen liittyviä tekijöitä. Ymmärtääkseni kunnolla OnlyFans -sisällöntuottajuuteen liittyviä tunteita ja käytäntöjä, en voinut sivuuttaa näitä aineistosta selkeästi esiin nousevia piirteitä, joten käsittelen tässä OnlyFans -sisällöntuottajuuden prekaaria ja persoonasta ammentavaa ulottuvuutta.

OnlyFansin teon yksityisrittämäinen luonne tuotti prekaareja piirteitä työhön. Huonojen päivien tai sairastumisen osuessa kohdalle, oli myös työnteko jäissä. Yksikin sisällöntuottamisen tai mainostamisen osalta huono viikko saattoi tiputtaa sisällöntuottajan tuloja, ja jo muutamien päivien tauko viesteihin vastaamisesta saattoi tuottaa haastatelluille kasaantuvaa ahdistusta. On siis selvää, että sairaus- ja muut lomat tai vapaapäivät OnlyFansin teosta pidettiin omalla riskillä, ja niistä saatettiin maksaa menettyjen seuraajien johdosta keventyneellä tilipussilla:

”sen huomaa jos vaikka mulla onki joku huono viikko et en..ei oo energiaa mihinkä, niinku julkasta hirveesti mitään (...) sit ne kyllä lopahtaa sinne heti (...) ei nyt pohjaan mut siitä sitte niinku..kyl se sillee heittelee se luku, ni sitten mä pystyn aina korjata tilannetta sitte sillä että mä postaan kuvia ja tälleen (...)”

OnlyFans -sisällöntuottajuus rinnastui prekaariin yksityisyrittäjämäiseen työhön myös sen seikan osalta, että vaivannäkö ei aina korreloinut tienestien kanssa. Tunnistin aineistosta osa-alueen, jonka nimesin vuorovaikutukseksi potentiaalisen asiakkaan kanssa. Vuorovaikutus potentiaalisen asiakkaan kanssa tarkoitti esimerkiksi oman tilin mainostamista muilla sosiaalisen median kanavilla, tai neuvottelua custom-tilauksesta joko OnlyFansissa tai muualla, ja se koettiin aikaa vievänä toimintana. Eräs haastateltu kuvaili tilannetta, jossa muiden sosiaalisten medioiden ilmaisilla viestintäkanavilla häneltä yritettiin lähinnä kalastella ilmaista sisältöä, minkä haastateltu koki hänen aikansa tuhlaamisena. Jos tilannetta tarkastelee vuorovaikutuksena potentiaalisen asiakkaan kanssa, ymmärtää erityisen hyvin haastatellun turhautumista: mainostamistyö, jossa hän pyrki hankkimaan asiakkaita ja oli siten asemassa, jossa hänen kannatti jatkaa keskustelua potentiaalisen asiakkuuden toivossa, saattoi osoittautua hedelmättömäksi jos asiakkuutta ei keskustelujen tuloksena syntynytkään. Tehdystä työstä ei siis saatu palkkaa, ja tässä mielessä OnlyFansin teko edusti täydellisesti Lazzaraton muotoilemaa immateriaalisen työn ulottuvuutta, jossa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tuotettu potentiaali muuntui rahalliseksi arvoksi vasta onnistuessaan (Lazzarato 2006, luku 10). Moni haastatelluista myös koki, että heidän muissa sosiaalisissa medioissa tekemänsä asiat ja aktiivisuuden taso vaikuttivat myös heidän OnlyFansinsa. Tulkitsin, että myös tässä kohtaa saatettiin osaltaan toteuttaa vuorovaikutusta potentiaalisen asiakkaan kanssa, jolloin työnteko sekoittui vieläkin vahvemmin henkilökohtaisen alueelle niin (virtuaali)tilallisesti kuin ajallisesti.

Myös seksityöhön liitetty stigma tuotti prekaariutta OnlyFansin teossa. Kolme viidestä haastatellusta oli kokenut tilanteen tai tilanteita, jossa heidän kuviaan vuodettiin, tai heidän kuviensa vuotamisella uhkailtiin. Kuvia oli käytetty kiristysvälineinä: niitä oli uhattu lähettää haastateltujen läheisille, mikä kertoo OnlyFansin teon rinnasteisesta asemasta stigmatisoituun seksityöhön. Tämänkaltaisella seksityön stigmasta kumpuavalla ”kasvojen menetyksellä” uhkailulla oli myös suoraan sisällöntuottajan toimeentuloon vaikuttava puoli: jos kuvat vuodettaisiin ilmaiseksi netissä katseltavaksi, oli se aito riski myös maksavien tilaajien säilyttämiselle ja siten tienesteille. Osa haastatelluista olikin asettanut korkeamman kuukausimaksun vähentämään riskiä kuvien vuotamisesta, kun kiusaamistarkoituksessa kuvia vuotavat karsiutuisivat hinnan takia pois tilaajien joukosta. Asialla oli myös kääntöpuoli, sillä korkeampi kuukausimaksu taas puolestaan saattoi vaikeuttaa pitkäaikaisten tilaajien saamista. Seksityöhön liitetty stigma tuotti prekaariutta ja näkyi myös muiden somekanavien harjoittamassa sensuurissa: OnlyFans tiliä ei saanut käyttökiellon uhalla mainostaa esimerkiksi monella muulla somealustalla, ellei käyttänyt ovelia kiertoilmaisuja. Riski tilin poistoon tai rajoittamiseen oli silti jatkuvasti läsnä esimerkiksi Instagramissa, mikä rajoitti sisällöntuottajan mahdollisuuksia mainostaa tiliään ja palvelujaan.

Sisällöntuottajan oma persoonallisuus sai työn prekaarissa maisemassa aivan erityisen roolin. Haastatellut toivat yksimielisesti esiin sen seikan, että tilaajien vaihtuvuus oli suurta, ja monen OnlyFansin käyttäjän koettiin haluavan kokeilla vaihtelevasti eri tilien tilaamista ja eri ihmisten näkemistä. Iso osa sisällöntuottajan tekemästä tilin mainostamisesta tuntui olevan pikemminkin näiden lähteneiden tilaajien aiheuttamien tulonmenetysten paikkaamista varten, sen sijaan että kyse olisi ollut vain halusta kasvattaa tilaajamääriä. Käsittelin aiemmin vakituisten tilaajien eteen nähtyä lisävaivaa ja custom -sisällön isoa roolia OnlyFansin teossa, ja tulkitsin näiden elementtien näyttelevän merkittävää osaa tilaajien sitouttamisessa sisällöntuottajan sivustolle. Osa haastateltavista puhui myös oman persoonallisuuden merkityksestä tai potentiaalista tilaajien sitouttamisen tai tilaajamäärien kasvattamisen välineenä. On huomioitava, että sisällöntuottajan persoonallisuus OnlyFansissa keskittyi ensisijaisesti oman persoonan hyvinvoivaan ja positiiviseen puoleen, ja tilaajien käsitystä omasta persoonasta pyrittiin myös hallitsemaan. Persoonallisuuden merkitys näkyi myös tuotetussa sisällössä: tilaajia haluttiin yllättää, ja heidän kiinnostustaan haluttiin pitää yllä keksimällä jatkuvasti uutta ja mielenkiintoista sisältöä. Tässä onnistuakseen haastatellut saattoivat ammentaa aineksia joko valikoidusti omasta persoonallisuudestaan, tai tietynlaisesta oman persoonan ja omille tilaajille sopivaksi koetun fantasian yhteenkietoutumasta, eräänlaisesta henkilöbrändistä:

Informantti¹: ”mä taas tuon sitä mun omaa persoonallisuutta niin esille siellä mun OnlyFansissa, sitä vaikka mun leikkisyyttä tai niinku spontaaniutta ja..mun niinku vähän hullua puolta ja tälleen (...)

Informantti²: ”No mitä mä oon täs sillee laskenu yks plus yks että netti on täynnä pornoo ja alastonkuvia ja kaikkee et niinku, jos se on vaan niinku et sä heität niinku kuvia ja videoita, etkä anna mitään muuta etkä välitä mistään muusta nii vähä vaikee kuvitella et se toimis niinku pitkällä aikavälillä..et kyl siin jotai muutaki niinku halutaan yleensä kuitenkin”

Tilaajien harjoittama OnlyFans -tilien ”shoppailu” saattoi tuottaa myös paineita omasta sisällöstä ja persoonasta. Kun henkilökohtaisemman oloista amatööripornoa oli saatavilla erilaisilla OnlyFans -tileillä lähes joka makuun, saattoi tilaajien vaihtuvuus muistuttaa eräänlaista näyteikkunoiden katselua muistuttavaa toimintaa, jossa ”ikkunasta” toiseen siirryttiin nopeassa tahdissa, ja vain mielenkiintoisimpien ja yllättävimpien ikkunoiden eteen haluttiin jäädä pidemmäksi aikaa. Tässä mielessä OnlyFansin teko vaati jatkuvaa itsensä uudelleen keksimistä. Tulkitsin oman persoonallisuuden esiin tuomisen samanaikaisesti sekä voimavarana ja keinona hallita koettuja

yllätyksellisyyden vaatimusten paineita, mutta myös prekaarina, sisäänpäin kääntyviä paineita tuottavana tekijänä:

Haastattelija: ”onks OnlyFansin teossa jotain puolia mitkä just tuntuu raskaammalta ja miks näin?”

Informantti: ”(3,5 sekunnin mietintätauko) *Mm-jatkuva kehittymisen tarve. Tai niinku sisällön kehittämisen ja itensä kehittämisen tarve on todellakin niinkun stressaavin. Eli se.. mulla nyt ei sitä oikeen oo ollu mut mä jossain vaiheessa koin sitä, et niinkun tiedäkö kun sun joka kuukaus pitäis olla uudestaan kiinnostava.. kyl säki tiiät jos sä syöt joka päivä samaa ruokaa ni ei se oo kolmen kuukauden päästä, ei tylii edes kolmen päivän päästä, edes tyliin huomenna ni enää ihan nii herkkuu (...)* Miten sä pysyt herkkuna? Niin on se niinku, to be honest mä en ees niinku tiiä miten mulla on nyt niinku niin paljon seuraajia (nauraen) koska välillä mulla on se olo et mä oon ihan hirveen tylsä, mut en mä kyl sit niinku varmaan taidakkaan olla.. Mä oon yleensä keksimässä ja tekemässä uutta (...)

Siinä missä OnlyFansin teko saattoi vaikuttaa perinteistä seksityötä turvallisemmalta keinolta tienata, näyttäytyi se samalla myös epävarmempana tulonlähteenä. Mainostaminen ja viesteihin vastaaminen saattoi valua kokopäiväiseksi toiminnaksi ja läikkyä useille alustoille, eikä saatujen tulojen suuruus siltikään ollut täysin ennustettavaa. Persoonan merkitys OnlyFansin teossa koettiin myös sisällöntuotannon ylipäätään mahdollistavana tekijänä. Haastatellut esimerkiksi kuvailivat OnlyFansin tekoa elämäntavaksi tai itseään ”työhön uppoutujaksi”. Vaihtoehtoisesti osa haastatelluista oli asettanut sisällöntuottamiseen liittyvät tavoitteensa maltilliselle, harrastuksenomaiselle tasolle sen sijaan, että se olisi pääasiallinen tulonlähde ja näin säädelleet OnlyFansin tekoon liittyviä paineita.

Toisaalta nämä tavat säännellä ja sanottaa omaa OnlyFansin tekoa saattoivat olla myös reaktioita työstä heränneisiin prekaareihin tunnetiloihin. Pontus Purokuru ja Antti Paakkari (2015, 154–155, 161) ovat tunnistaneet *riittämättömyyden* prekaarina tunnetilana, joka nousee postfordistisen yhteiskunnan lausumattomasta vaatimuksesta ei vain täyttää, vaan ylittää vaaditut normit. ”Kaikkensa tekeminen” tarkoittaa tavanomaisen ylittämistä, poikkeavaa erinomaisuutta, ja oman elämän projektiuttamista taideteokseksi (em., 161). ”Prekaarissa tilanteessa kilpailu läpäisee kaiken samalla, kun kaiken jatkuminen on epävarmaa”, ja riittämättömyyden tunne on reaktio tähän ympäristöön (Purokuru & Paakkari 2015, 163–164). Tulkitsin, että OnlyFansin teossa vaadittu omasta kehosta ja/tai persoonasta ammentaminen suhteessa tilaajien vaihtuvuuteen ja tulojen jatkuvuuden pitkän tähtäimen epävarmuuteen tuotti prekaareja tunnetiloja, joista ensisijaisesti riittämättömyys piirtyi

näkyviin. Riittämättömyyden kaltainen affektiivinen sävy näkyi aineistossa esimerkiksi itsensä soimaamisessa mikäli sisältöä ei oltu tuotettu tai viesteihin vastattu tarpeeksi usein, ulkonäköpaineissa, ja koetussa jatkuvassa sisällön tai itsensä kehittämisen tarpeessa. Linjaisin, että OnlyFans -sisällöntuottajilla prekaaria ”riittämättömyyden” affektia saattoi katalysoida ensisijaisesti pelko olemassaolevien tai tulevien turvallisten tienestien menetyksestä, sen sijaan että tunne olisi kummunnut jostakin erityisen erinomaiseen, kilpailulliseen suoriutumiseen pyrkimisestä.

6. Johtopäätökset ja pohdinta

Lähdin tutkielmassani liikkeelle ajatuksesta, että tutkimukseni kohteena ovat ensisijaisesti OnlyFans -sisällöntuottajien tuottamat ja kokemat affektit, sekä heidän tekemänsä emotionaalinen työ. Aineistoa käsitellessäni löysin itseni kuitenkin hyvin nopeasti läheisten ilmiöiden, kuten seksityön, alustatalouden, immateriaalisen työn sekä prekarisaation tutkimuskirjallisuusviidakosta. Kävi selväksi, että tulisin tarkastelemaan OnlyFans -sisällöntuottajuutta myös osana laajempia konteksteja, mihin myös sain tutkimushaastattelusta aineksia haastateltujen tunteisiin keskittyvistä kokemuksista. Tutkimalla tunteiden aluetta paljastuikin yllättävän paljon myös muuta ympäröivää maastoa, joka vaikutti tutkielmani painopisteiden lopulliseen rajautumiseen ja muovautumiseen. Tässä tutkielmani päätöskappaleessa linjaan muutamalla huomiolla johtopäätöksiäni aiheesta, sekä pohdin ilmiötä osana laajempia konteksteja.

Tarkasteluni perusteella on ilmeistä, että suurten tienestien saaminen OnlyFans -alustalla voi tarkoittaa pelkkää kuvien lisäämistä ja niillä rahastamista vain hyvin pienelle joukolle sisällöntuottajia, jotka ovat usein jo valmiiksi suuren seuraajakunnan sosiaalisessa mediassa omaavia malleja, pornotähtiä ja julkisuuden henkilöitä (Friedman 2021). Tavallisempi tarina on se, että eroottisia kuvia OnlyFansiin lisäävästä sisällöntuottajasta tulee virtuaalista seksityötä yksityisyrittäjämäisesti tekevä asiakaspalvelija, kuvaaja, editoija, markkinoija, ja viestijä, joka suunnittelee ja toteuttaa pääsääntöisesti itse oman sisältönsä. Päätoimisesti elannon tienäminen OnlyFansissa edellyttää aktiivisuutta useilla muilla sosiaalisen median alustoilla, sekä lähes päivittäistä työtä, jonka mukana tulee paljon markkinointia, sopimista, emotionaalista työtä, ja itsen sääntelyä. OnlyFans -tilillä, jossa fantasiaa ja persoonaa sekoitetaan eräänlaiseksi henkilöbrändiksi, pyritään rakentamaan eräänlaista mediaa tuottamalla uutta sisältöä säännöllisesti. OnlyFans -sisällöntuottaja pyrkii kiinnittämään tilaajat itsensä erottautumalla kilpailijoistaan esteettisellä,

persoonallisella ja affektiivisellä kapasiteeteillaan. OnlyFans -sisällöntuottajan myymänä ”tuotteena” erottui ensisijaisesti *hyvä olo* eräänlaisena elämys- tai luksustuotteena. Hyvää oloa tuotetaan kuva- ja videosisällöillä, sekä emotionaalisen työn ja affektien tuottamisen keinoilla. OnlyFans voi olla myös sisällöntuottajalle seksuaalisuuden ilmaisemisen ja hyvän olon tila, mikä tuottaa säröjä yksipuoliseen käsitykseen emotionaalisen työn tekemisen performatiivisesta luonteesta. Kuten Raija Julkunen (2008, 147) teroittaa, puhuttaessa emotionaalisesta työstä on huomioitava myös se seikka, että työntekijät ovat ensisijaisesti subjekteja, jotka myös *haluavat* tehdä työstään mielekästä ja kokea siinä aitoja tunteita. Tässä aineistossa eroottisen sisällön tuottaminen OnlyFansiin näyttäytyi modernina seksityön muotona, joka edellytti itsensä ja sisältönsä kehittämistä ja keksimistä uudelleen, ja jossa pyrittiin tasapainottelemaan tilanteessa, jossa kuluttajat hakevat jatkuvasti uutuuksia (Julkunen 2008, 115). OnlyFansin tekoa ei ainakaan mediassa yleisesti käsitellä tunnustettuna työnä sen perinteisessä merkityksessä, toisin kuin esimerkiksi samankaltaista alustatalouden mallia hyödyntävää ruokalähetin työtä. OnlyFans -sisällöntuottajien voidaan katsoa olevan Helen Randin (2019, 42) kuvailemia uusliberaalin eetoksen mukaisen yrittäjäsubjektiuden ilmentymiä, jotka vastaavat uusiin vaatimukseen yksilön henkilökohtaisesta pärjäämisen vastuusta.

Jälkimodernia työtä on luonnehdittu esimerkiksi subjektivoituneeksi, tietoisuneeksi, kognitiiviseksi, affektiiviseksi, interaktiiviseksi, kommunikatiiviseksi, prekaariksi, sekä sellaisia tilanteita tuottavaksi, joissa jokaisen työtä arvioidaan jatkuvasti ja jossa työllisyys on ansaittava aina uudelleen (Julkunen 2008, 18, 115). Virtuaalinen seksityö OnlyFansissa voidaan sijoittaa jälkimodernin työn maisemaan useilla eri tavoilla. Ensinnäkin, OnlyFansin teko on yksilöllistynyttä, henkilökohtaistunutta työtä, jossa työtä tehdään läppäriin ja kameran lisäksi myös omilla tunteilla, aisteilla, ja persoonaan kietoutuneilla kyvyillä (Julkunen 2008, 121–122). Työn henkilökohtaistuminen ja yksilöllistyminen voivat tarkoittaa myös sitä, että yksilöt ovat itse vastuullisia siitä, mitä tulee heidän menestykseensä, mahdolliseen epäonnistumiseensa, sekä rajojen asettamiseen työn ja henkilökohtaisen välille. Kun henkilökohtaistunut työ ammentaa omasta persoonasta ja on suuresti kietoutunut siihen, tulee myös työssä onnistumisen tai epäonnistumisen tilanteista eräänlaista itsen tunnustamista työn kautta, mikä puolestaan voi joko vahvistaa tai haavoittaa persoona. (Julkunen 2008, 123–124, 286.) OnlyFans -sisällöntuottajuus näyttäytyi aineistossa myös osana laajenevaa palvelutyön kenttää, jossa affektiivisellä työllä luodaan asiakkuuksia, ja pyritään saamaan asiakkaista tyytyväisiä sekä lojaaleja. OnlyFans – sisällöntuottajuudessa myös ulkonäöllä ja visuaalisilla sekä esteettisillä tekijöillä on arvoa, eli sitä voitaisiin käsitellä myös vuorovaikutuksellisessa taloudessa yhä merkittävämmän painoarvon saavana *esteettisenä työnä*. (em., 141–142.)

Michael Hardt ja Antonio Negri ovat tunnistaneeet kehojen tuottavuuden ja tunteiden arvon yhtenä suurimpana vaikuttimena ja potentiaalina jälkimodernissa biopoliittisessa taloudessa, jossa ihminen sosiaalisine suhteineen on osa tuotantoa (Hardt & Negri 2005, 45, 47). Raija Julkunen (2008, 32, 144) puolestaan linjaa, että siirtymä suorittavasta teollisesta työstä kohti emotionaalista työtä on eräs aikamme selvimpiä työelämän murroksen alueita, ja tulkitsee Hardtin ja Negrin korostavan jälkiteollista taloutta nimenomaan inhimillisen halun ja affektien taloutena. Hardt ja Negri (2005, 279, 290) tähdentävät, että tässä taloudessa keskeinen veturi on palvelujen tuotanto, joissa yhä enenevästi tehdään immateriaalista työtä pyrkimällä affektien tuottamiseen ja manipulointiin. Tällaiset palvelut antavat vastaanottajalleen materiaalsen tuotteen sijasta esimerkiksi ”rentoutumisen, hyvän olon, tyydytyksen, jännityksen tai intohimon tunteita” (em., 290). Kun huomio on siirtymässä tuotannollisesta, tiettyyn paikkaan sijoittuvasta toiminnasta pikemminkin tuotannollisiin universaaleihin *kykyihin* (em., 213), voi työstä itsestään tulla materiaalisesti paikatonta, ei missään ja kaikkialla tapahtuvaa. OnlyFans -sisällöntuottajan työ, eli hänen kehonsa, mielensä ja vuorovaikutuksensa työvälineet ovat samalla tavalla kaikkialla ja ei-missään: omassa persoonassa ja ruumiillisuudessa, sekä virtuaalisessa tilassa joka on verkon välityksellä saavutettavissa mistä ja milloin vain. Uusi lisäarvo tehdään affekteilla, kaiken aikaa ja kaikkialla, sekä työllä jonka tekemisen piiriin pääsee kuka tahansa (Hardt & Negri 2005, 328, 353, 385). Tulkitsin konkreettiseksi esimerkiksi affekteilla tehtävästä lisäarvosta sen, että haastattelemieni OnlyFans -sisällöntuottajien hinnoiteltujen ja custom -palvelujen myynnissä tietylle tuotettavalle affektille annettiin suoraan konkreettinen rahallinen arvo. Pystyäkseen tilaamaan näitä palveluja, tuli asiakkaan olla jo maksava kuukausitilaaja, sillä palvelut myytiin kuukausitilaushinnan päälle erillisinä tuotteinaan.

OnlyFans alustatalouden esimerkkinä alleviivaa jälkimodernin työn kehityskulkuja, joissa kolikon kääntöpuolena voi tosin olla tilapäisyyden tuntu, levottomuus ja prekaari irroittautuminen kaikesta pysyvästä ja varmasta (Julkunen 2008, 113, 232). Siinä missä harva OnlyFans -sisällöntuottaja saa osakseen täydellistä varmuutta ja turvaa pitkäaikaisista tulevaisuuden tienesteistä, saa tosin kuluttaja eli tilaaja OnlyFans -alustan käyttäjänä tietyn varmuuden sivuston toiminnasta. On kiinnostavaa pohtia, voiko efekti olla jopa vieraannuttava, kun yhtenäisin logoin ja teemavärein brändätylle sivustolle kirjautumalla ja kuukausimaksun veloittavaa painiketta painamalla voi shoppailla itselleen oman henkilökohtaisen, lähtökohtaisesti tilapäisen amatööripornonsa tai toivotun fetisoidun sisältönsä. OnlyFans -alustan voisi nähdä olevan *McDonaldisaation* (Bryman 2004, 4) virtuaalinen esimerkki, jossa sivusto operoi kaikkialla maailmassa samanlaisella toimintalogiikalla, ja on siten

eräänlainen epäpaikka – varsinkin kun sitä vertaa varhaisemman amatööripornon sekavaan sivustojen viidakkoon (Paasonen 2010). Samaan aikaan aineistoni kuitenkin osoittaa, että sisällöntuottajan uniikki persoonallisuus näytteli merkittävää roolia sisällöntuotannossa, mikä saattaisi olla eräs selittävä tekijä myös OnlyFans -sivuston suosiolle: OnlyFans -sivustoja tilataan, vaikka ilmainen nettiporno on saavutettavampaa kuin koskaan. Missä määrin OnlyFans -sivun tilaaja kokee maksavansa *palvelusta*, ja missä määrin kiinnostuksesta yksilölliseen *henkilöön* ja *persoonaan*? OnlyFans -sivustolta on löydettävissä myös häivähdyksiä disneyisaatiosta sillä sisällöntuottajat edustavat laajaa ja monipuolista joukkoa, jotka tarjoavat loputtomasti erilaisia tilaisuuksia kokea *hyvän olon* affektia omalla, tietyt teemat omaavalla sivustollaan.

Olen tämän tutkielman puitteissa pystynyt käsittelemään OnlyFansissa tehtävää virtuaalista seksityötä vain rajatuin näkökulmin. Sivuston suosion ollessa edelleen nousussa, nostattavat jatkotutkimuksille aiheita erityisesti kysymykset siitä, millaisia tarpeita OnlyFans täyttää 2020-luvulla sekä tilaajille, että sisällöntuottajille, sekä millaisia mahdollisesti uusia näkökulmia eroottisen OnlyFans -sisällön teko tuo näkemyksiin seksityöstä.

Lähteet

Abidin, Crystal (2021) *Communicative Intimacies: Influencers and Perceived Interconnectedness*. Ada: A Journal of Gender, New Media and Technology, No. 8. 26.2.2021. [doi:10.7264/N3MW2FFG](https://doi.org/10.7264/N3MW2FFG)

Ahmed, Sara (2004) *Tunteiden kulttuuripolitiikka*. Tampere: Eurooppalaisen filosofian seura ry.

Alasuutari, Pertti (2011) *Laadullinen tutkimus 2.0*. Tampere: Vastapaino.

Brents, Barbara & Hausbeck, Kathryn (2007) *Marketing Sex: US legal Brothels and Late Capitalist Consumption*. *Sexualities* 10, 425–439.

Bryman, Alan (2004) *The Disneyization of Society*. London: SAGE Publications Ltd.

Cunningham, Scott & Kendall, Todd D. (2010) *Prostitution 2.0: The changing face of sex work*. *Journal of Urban Economics*, Volume 69, Issue 2, May 2011. 273-287. DOI: 10.1016/j.jue.2010.12.001

Del Monte, Catherine (2021) *OnlyFans and changing sex work stereotypes*. Daily Maverick blog, Cape Town. 31.1.2021.

EIGE European Institute for Gender Equality (2020) *Coronavirus puts women in the frontline*. European Institute for Gender Equality 25.3.2020. <https://eige.europa.eu/news/coronavirus-puts-women-frontline> . Viitattu 20.9.2021.

Friedman, G (2021) *Jobless, selling nudes online and still struggling*. The New York Times, 13.1.2021. <https://www.nytimes.com/2021/01/13/business/onlyfans-pandemic-users.html> . Viitattu 6.1.2022.

Hair, Lee (2021) *Friends, not ATMs: parasocial relational work and the construction of intimacy by artists on Patreon*. *Sociological Spectrum*, 41:2, 196-212. DOI: 10.1080/02732173.2021.1875090

Hardt, Michael & Negri, Antonio (2001) *Empire*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.

Hardt, Michael & Negri, Antonio (2005) *Imperiumi*. Suomentaneet Arto Häilä, Mika Ojakangas, Taina Rajanti, Olli Sinivaara, Akseli Virtanen & Jussi Vähämäki. Helsinki: WSOY. Englanninkielinen alkuteos 2000.

Hochschild, Arlie Russell (2003) *The Managed Heart: Commercialization of Human Feeling*. Los Angeles: University of California Press.

Hyvärinen, Matti (2017) *Haastattelun maailma*. Teoksessa Matti Hyvärinen & Pirjo Nikander & Johanna Ruusuvoori (toim.) *Tutkimushaastattelun käsikirja*. Tampere: Vastapaino, 11-45.

Illouz, Eva (2007) *Cold Intimacies: The Making of Emotional Capitalism*. Cambridge: Polity Press.

Jenkins, Henry (2006) *Convergence culture: where old and new media collide*. New York: New York University Press.

Jokinen, Eeva & Venäläinen, Juhana (toim.) (2015) *Prekarisaatio ja Affekti*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Julkunen, Raija (2008) *Uuden työn paradoksit: keskusteluja 2000-luvun työprosess(e)ista*. Tampere: Vastapaino.

- Kontula, Anna (2008) *Punainen eksodus*. Helsinki: Like.
- Kontula, Anna (2009) *Miksi puhua seksistä työssä?* Työelämän tutkimus 1/2009. 7. vuosikerta.
- Kuokkanen, Anna (2014) *Johtamisoppaiden työntekijäihanne: kuuliaisesta koneen osasta sitoutuneeksi tiimityöläiseksi*. Teoksessa Jussi Turtiainen & Ari Väänänen (toim.) *Suomalainen työntekijäisyys 1945-2013*. Tampere: Vastapaino, 84-118.
- Käyhkö, Mari (2014) *Kelpaanko? Riitänkö? Kuulunko? Työläistaustaiset naiset, yliopisto-opiskelu ja luokan kokemukset*. Sosiologia 1/2014, 51.vuosikerta. 4-20.
- Lazzarato, Maurizio (2006) *Immaterial labor*. Teoksessa Paolo Virno & Michael Hardt (toim.) *Radical Thought in Italy: A Potential Politics*. Minnesota: University of Minnesota Press, luku 10.
- Lehdonvirta, Vili & Kässi, Otto & Hjorth, Isis & Barnard, Helen & Graham, Mark (2019) *The Global Platform Economy: A New Offshoring Institution Enabling Emerging-Economy Microproviders*. Journal of Management Vol. 45 No. 2, February 2019. DOI: 10.1177/0149206318786781
- Massumi, Brian (2002) *Parables for the virtual: Movement, affect, sensation*. Durham & London: Duke University Press.
- Moilanen, Pentti & Rähkä, Pekka (2015) *Merkitysrakenteiden tulkinta*. Teoksessa Raine Valli & Juhani Aaltola (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2*. Jyväskylä: PS-kustannus, 52-73.
- Paasonen, Susanna (2011) *Carnal Resonance: Affect and Online Pornography*. Cambridge: The MIT Press. DOI: 10.7551/mitpress/9780262016315.001.0001
- Paasonen, Susanna (2010) *Labors of love: netporn, Web 2.0 and the meanings of amateurism*. New Media & Society 12 (8) 1297-1312, 2010. DOI: 10.1177/1461444810362853
- Purokuru, Pontus & Paakkari, Antti (2015) *Riittämättömyys*. Teoksessa Eeva Jokinen & Juhana Venäläinen (toim.) *Prekarisaatio ja affekti*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino, 153-170.
- Rand, Helen M. (2019) *Challenging the invisibility of sex work in digital labour politics*. Feminist Review 123.1, 2019: 40-55. DOI: 10.1177/0141778919879749
- Rastas, Anna (2010) *Haastatteluaineiston monet tehtävät etnografisessa tutkimuksessa*. Teoksessa Johanna Ruusuvoori & Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen (toim.) *Haastattelun analyysi*. Tampere: Vastapaino, 64-89.
- Rinne, Jenni & Kajander, Anna & Haanpää, Riina (2020) *Johdanto: affektit ja tunteet kulttuurien tutkimuksessa*. Teoksessa Jenni Rinne & Anna Kajander & Riina Haanpää (toim.) *Affektit ja tunteet kulttuurien tutkimuksessa*. Helsinki: Ethnos, 5-30.
- Rouse, Lauren & Salter, Anastasia (2021) *Cosplay on Demand? Instagram, OnlyFans, and the Gendered Fantrepneur*. SAGE Publishing 2.9.2021. DOI: 10.1177/20563051211042397
- Ruusuvoori, Johanna & Nikander, Pirjo & Hyvärinen, Matti (2010) *Haastattelun analyysin vaiheet*. Teoksessa Johanna Ruusuvoori & Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen (toim.) *Haastattelun analyysi*. Tampere: Vastapaino, 9-36.
- Salo, Ulla-Maija (2015) *Simsalabim, sisällönanalyysi ja koodaamisen haasteet*. Teoksessa S.Aaltonen & R. Högbacka (toim.) *Umpikujasta oivallukseen: Refleksiivisyys empiirisessä tutkimuksessa*, 166-190. Julkaisuja /Nuorisotutkimusseura. Tampere: Tampereen Yliopistopaino.

http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/99323/umpikujasta_oivallukseen_2015.pdf?sequence=1&isAllowed=y .

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2012) *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsittely Suomessa*. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 6-7.
https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf . Viitattu 27.9.2021.

Turtiainen, Jussi & Väänänen, Ari (2014) *Suomalaisen työntekijyyden muutos 1945-2013*. Teoksessa Jussi Turtiainen & Ari Väänänen (toim.) *Suomalainen työntekijä 1945-2013*. Tampere: Vastapaino, 261-302.

Vuolajärvi, Niina (2021) *Seksityöntekijöiden kokemukset tulee nostaa keskiöön seksityötä koskevassa keskustelussa*. Ilmiö, 4.6.2021. <https://ilmiomedia.fi/artikkelit/seksityontekijoiden-kokemukset-tulee-nostaa-keskioon-seksityota-koskevassa-keskustelussa/> . Viitattu 29.9.2021.

Liitteet

Liite 1. Haastattelurunko

1. Mitä teet OnlyFansissa? Voisitko kuvailla sitä?

- > Käytätkö OnlyFans toiminnastasi jotakin kuvailevaa termiä, esimerkiksi sisällöntuottaja tai jokin muu?
- > Ajatteletko tekeväsi seksityötä?
- > Kauanko olet tehnyt OnlyFansia?
- > Onko rahan tienäminen sinulle tärkeää OnlyFansissa?

2. Kuinka paljon aikaa esimerkiksi yhden viikon aikana käytät OnlyFansiin?

- > Osaatko sanoa, mihin toimintoon tai osa-alueeseen OnlyFansin tekemisessä käytät eniten aikaa? (Miksi näin?)

3. Mitä nimitystä itse käytät tilaajistasi? (huomaan että käytät nimitystä x)

- Osaatko avata syitä juuri tälle nimitykselle?

4. Pyritkö kasvattamaan tilaajamääriäsi?

- > Jos pyrit, niin millä keinoilla?
- > Onko jotkut tilaajat tulleet sinulle jo tutuiksi?
- > Teetkö itse joitakin erityisiä toimia sen eteen, että tilaaja jatkaisi profiilisi tilausta pidempään? (Millaisia?)

5. Otatko itse jonkinlaista kontaktia tai teetkö jonkinlaisia keskustelunavauksia tilaajiesi kanssa OnlyFansissa? Jos teet, niin millaista kontaktia tai avauksia?

- > Miten tilaajasi reagoivat näihin avauksiin?
- > Jaatko tilaajillesi omia henkilökohtaisia asioitasi, kuulumisiasi tai tunteitasi? Jos jaat, niin millaisia? (Miksi jaat/et jaa?)
- > Minkälaisissa yhteyksissä tai tilanteissa näitä tulee kerrottua?

6. Millaisia yhteydenottoja saat tilaajilta OnlyFansissa?

- > Vastaatko näihin yhteydenottoihin/kommentteihin? Millä tavoin?
- > Kertovatko tilaajat sinulle omia henkilökohtaisia asioitaan, kuulumisiaan tai tunteitaan? Millaisia?
- > Tapahtuuko sitä säännöllisesti tai paljon?
- > Kuvailisitko miten toimit näissä tilanteissa?
- > Oletko kohdannut ongelmatilanteita tilaajien kanssa? (Kuvailisitko millaisia?) (Miten käsittelit asiaa tilaajan kanssa?)

7. Onko sinulla jonkinlaista ”roolia” kun teet OnlyFansia?

- > Koetko, että tilaajilla on jotain odotuksia sen suhteen, miten sinun pitäisi käyttäytyä tai toimia? (Millaisia?)
- > Jos kyllä, missä määrin yrität vastata näihin odotuksiin?
- > Onko tilaajien kanssa kommunikoiminen sinulle helppoa? (Miltä osin on/ei?)
- > Nautitko tilaajien kanssa keskustelusta? (Miksi kyllä/ei?)
- > Ajatteletko, että tilaajat tuntevat sinut hyvin?

8. Onko OnlyFansin tekemisessä joitakin raskaammilta tuntuvia puolia? Mitä?

9. Mikä on parasta Onlyfansin tekemisessä?

- ➔ Kysymykset loppuivat tähän. Haluaisitko vielä lisätä jotakin muita ajatuksia? Tai haluatko kommentoida haastattelua?